

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY A SPRÁVY

STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPORA V ČESKÉ REPUBLICE

State Social Support in the Czech Republic

Student: Bc. Pavlína Jurčová

Vedoucí diplomové práce: PhDr. Mgr. Hana Fachinelli, Ph.D.

Ostrava 2008

Místopřísežné prohlášení

Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou diplomovou práci vypracovala samostatně a všechny použité zdroje uvedla v seznamu použité literatury.

V Ostravě dne 25. dubna 2008

.....
Pavlína Jurčová

Osnova:

Úvod.....	2
1 Podpora rodinám s dětmi v České republice.....	4
1.1 Finanční podpora rodiny.....	5
1.1.1 Daňová opatření.....	5
1.1.2 Dávky sociálního zabezpečení.....	7
1.2 Aktivita k podpoře rodiny	9
1.3 Slučitelnost profesních a rodinných rolí.....	10
2 Systém státní sociální podpory v České republice	13
2.1 Účel a základní znaky systému státní sociální podpory	13
2.2 Dávky státní sociální podpory	15
3 Analýza vyplácených dávek státní sociální podpory v letech 2003 – 2007 v České republice.....	24
3.1 Analýza vyplácených dávek v letech 2003 – 2006.....	24
3.1.1 Přídavek na dítě	25
3.1.2 Sociální příplatek.....	27
3.1.3 Příspěvek na bydlení.....	30
3.1.4 Rodičovský příspěvek.....	33
3.1.5 Příspěvek na školní pomůcky	35
3.1.6 Porodné.....	35
3.1.7 Pohřebné	37
3.1.8 Dávky pěstounské péče	38
3.2 Analýza vyplácených dávek za rok 2007	40
3.3 Souhrnná analýza vyplácených dávek v ČR za léta 2003 - 2007	42
4 Analýza státní sociální podpory v okrese Vsetín.....	47
Závěr.....	51
Seznam použité literatury.....	56
Seznam zkratk a symbolů	
Seznam tabulek a grafů	
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce	
Seznam příloh	

Úvod

Během uplynulých patnácti let došlo v české společnosti ke strukturálním změnám v rodinném a populačním chování, které ve svém souhrnu vedly k poklesu sňatečnosti, porodnosti a v důsledku toho k celkové populační regresi. Odstranění či zmírnění příčin těchto jevů by se mělo stát jedním z cílů státní rodinné politiky. Přesto však rodinná politika nemůže být motivována výlučně, ba ani převážně populačními cíly. Jejím základním principem je odstranění komparativního znevýhodnění rodiny, a to vyváženou podporou autonomního výkonu všech přirozených funkcí rodiny, včetně funkce reprodukční.

Přímou podporu rodin zajišťuje stát v oblasti rodinné politiky prostřednictvím systému sociálního zabezpečení, jehož nejvýznamnější částí je státní sociální podpora. Ta umožňuje realizovat přímou podporu rodin při vytváření podmínek pro individuální řešení sociálních situací rodin, kde rozhodující iniciativa patří rodině a stát organizuje sociální solidaritu, která je jedna z nejdůležitějších principů sociální politiky pro rodinu.

Diplomová práce je tedy zaměřena na přímou podporu rodin s dětmi v České republice ze systému státní sociální podpory, který je velmi diskutovanou oblastí veřejné správy, hlavně proto, že se dotýká téměř každého občana a především rodin s dětmi.

Cílem diplomové práce je provést analýzu vývoje státní sociální podpory v České republice za léta 2003 - 2007 a následně v okrese Vsetín analyzovat vývoj zabezpečení rodin s dětmi ze státní sociální podpory a zjištěné vývojové trendy ve SSP za Českou republiku a okres Vsetín porovnat.

Hypotézou diplomové práce je, že celkový objem finančních prostředků vyplácených na dávky státní sociální podpory se neustále zvyšuje. Hypotézou také je, že vývoj vyplácených finančních prostředků ze státní sociální podpory a podíly jednotlivých dávek na celkové vyplácené částce na státní sociální podporu mají v okrese Vsetín podobný trend jako v celé České republice.

K ověření hypotézy budou použity metody analýzy, syntézy a srovnání.

První kapitola bude věnována formám finanční podpory rodin s dětmi v České republice, dále aktivitám k podpoře rodiny a také slučitelnosti profesních a rodinných rolí.

Druhá kapitola vymezí systém státní sociální podpory v České republice. Tento systém je aplikován na základě Zákona č. 117/1995 Sb.. o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, proto bude věnována pozornost změnám, které v průběhu let v zákonu nastaly. V této kapitole budou také objasněny pojmy, které jsou v této souvislosti často používány a následně budou blíže specifikovány konkrétní dávky vyplácené ze státní sociální podpory, vymezeny podmínky na jejich nárok a uvedena výše dávky v současné době.

Praktická část diplomové práce bude zaměřena na analýzu vyplácení dávek ze státní sociální podpory v České republice v letech 2003 – 2007 a následně bude analýza provedena také v okrese Vsetín. Důležitou součástí bude náhled na vyplácení dávek z pohledu krajů, jejich podíly na jednotlivých dávkách a rozdíly mezi průměrnými vyplácenými částkami v jednotlivých krajích. Pozornost bude věnována také příčinám změn způsobující výkyvy ve vyplácení dávek státní sociální podpory v České republice a okrese Vsetín, jak legislativním tak i demografickým a ekonomickým a také vývoji průměrných částek vyplácených na jednotlivé dávky státní sociální podpory.

Podklady pro diplomovou práci budou čerpány především z interních zdrojů Úřadu práce odboru státní sociální podpory ve Vsetíně včetně konzultací s tímto pracovištěm, dále z odborné knižní literatury, platné legislativy v ČR a z internetových pramenů Ministerstva práce a sociálních věcí a Českého statistického úřadu.

1 Podpora rodinám s dětmi v České republice

Rodina je nejstarší a základní sociální jednotka společnosti. Ve většině států je předmětem speciální podpory prostřednictvím opatření rodinné politiky, která je nedílnou součástí sociální politiky státu. Tato podpora je většinou realizována právními, ekonomickými a sociálními opatřeními. Díky cílenému a vědomému působení veřejných institucí na právní, sociální a ekonomický stav rodiny, na její členy a na její prostředí je rodina postavena pod zvláštní ochranu státu, jejíž nedílnou součástí by mělo na druhé straně být i garantování práv na svobodu a sebeurčení členů rodin.

Komplexní a účinná politika podporující rodinu ve všech jejích základních sociálních funkcích vychází z přesvědčení, že péče o děti a jejich výchova není pouze soukromou záležitostí rodičů. Je totiž i významným prvkem prosperity celé společnosti. Pomoc společnosti a státu rodinám s dětmi je vnímána jako významná sociální investice do budoucího rozvoje celé společnosti.¹ Proto je i cílem státu vytvořit příznivější společenské klima a podmínky pro rodinu, umožňující lidem realizovat vlastní životní strategie v naplňování partnerských a rodičovských plánů.

Podpora rodinám s dětmi probíhá v České republice především ve třech formách a to:

- ✓ finanční podpora rodiny,
- ✓ aktivity k podpoře rodiny,
- ✓ slučitelnost profesních a rodinných rolí.

V moderní rodinné politice je za rodinu považován soubor společně bydlících a hospodařících manželů nebo partnerů s dítětem nebo dětmi, nebo jednoho rodiče s dítětem nebo dětmi.²

¹ POTŮČEK M. *Účinná rodinná politika v měnícím se světě*. [online] [cit. 2007-11-20]. Dostupné na: http://www.martinpomcek.cz/download/ucinna_rodinna_politika.pdf

² KREBS, V. A KOL. *Sociální politika*. Praha: ASPI Publishing, 2007.

1.1 Finanční podpora rodiny

Finanční pomoc rodinám se odehrává ve dvou hlavních oblastech. V oblasti daňových opatření³ a v oblasti systému sociálního zabezpečení.⁴

1.1.1 Daňová opatření

Státní podpora rodin s dětmi se v ČR uskutečňuje i prostřednictvím systému odpočitatelných položek daně z příjmu fyzických osob, případně prostřednictvím tzv. slevy na dani. Neumožňuje však realizovat sociální transfery ke všem sociálním skupinám, protože je mohou využívat pouze plátcí daně. Je nutné také stanovení pravidel valorizace výše odpočitatelných položek pro daňového poplatníka a nezaopatřené dítě a dále i hranic daňových pásem.

Daňovou podporou tedy nelze řešit postavení domácností s dětmi, které se vyskytují v pásmu uznané adresné sociální pomoci. Ale ovšem na druhé straně i pro domácnosti se středními příjmy platí, že domácnosti s nezaopatřenými dětmi při stejné úrovni důchodu domácnosti mají nižší materiální životní úroveň. A právě ke prospěchu těchto domácností je vhodné do rodinné politiky zakomponovat daňové úspory, které mají ještě jeden pozitivní efekt a to ten, že nesnižují motivaci členů domácnosti k dosahování vlastních příjmů.⁵

Rodiny jsou nepřímo podporovány pomocí těchto daňových opatření:

- ✓ **Společné zdanění manželů** - Manželům, kteří vyživují alespoň jedno dítě, umožňuje § 13a zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, počínaje zdaňovacím obdobím 2005 využít institut výpočtu daně ze společného základu daně podle § 13a zákona o daních z příjmů, tedy tzv. společné zdanění manželů. Ten za určitých okolností, zejména v případě, kdy jeden z manželů nemá zdanitelné příjmy, nebo příjmy obou manželů jsou rozdílné, může snížit jejich celkovou daňovou povinnost. Společné zdanění mohou manželé uplatnit, pokud podmínku vyživování alespoň jednoho dítěte žijícího s nimi v domácnosti splní nejpozději poslední den zdaňovacího období,

³ Jedná se o **nepřímou podporu** rodin s dětmi státem.

⁴ Jedná se o **přímou podporu** rodin s dětmi státem.

⁵ KREBS, V. A KOL. *Sociální politika*. Praha: ASPI Publishing, 2007.

za které uplatňují společné zdanění. Zákon nestanoví podmínku, že dítě musí manželé vyživovat po celé zdaňovací období. To znamená, že manželé mohou společné zdanění uplatnit, pokud kdykoli v průběhu zdaňovacího období v domácnosti vyživovali dítě. Manželé si mohou mezi sebe rozdělit společný základ daně (každý jednu polovinu, a to po uplatnění nezdanitelných částek, u kterých splní podmínky pro jejich uplatnění).⁶

- ✓ **Daňové zvýhodnění na vyživované dítě** žijící s poplatníkem v domácnosti (jedná se o slevu na dani, případně daňový bonus). Novelou zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů se od 1. ledna 2005 nezdanitelná část základu daně na vyživované dítě nahradila novým institutem "daňové zvýhodnění na vyživované dítě žijící s poplatníkem v domácnosti". Daňové zvýhodnění na dítě, na rozdíl od nezdanitelné části základu daně, se odčítá ve stanovené výši nikoliv od základu daně ale přímo od vypočtené daně a nebo v jednotlivých kalendářních měsících u zaměstnanců od vypočtené zálohy na daň.⁷

Daňová úleva spočívá v tom, že vypočtená daň (u zaměstnance měsíční záloha na daň) se sníží o stanovenou slevu na dani. V případě, že je u poplatníka s nižšími příjmy vypočtená daň nižší než částka daňového zvýhodnění (slevy na dani), má poplatník nárok na vyplacení daňového bonusu. Aby poplatník daňového bonusu dosáhl, musí být ekonomicky aktivní tj. poplatník má ve zdaňovacím období zdanitelné příjmy alespoň ve výši šestinásobku minimální mzdy, nebo při zdanění měsíční mzdy alespoň ve výši minimální mzdy.

- ✓ **Odpočet na manžela či manželku** - jedná se o slevu na dani na manželku/manžela ve společné domácnosti, která/ý nemá příjmy vyšší než 38 040 Kč za kalendářní rok. Pak lze žádat o odpočet daně, sleva na dani činí ročně 4 200 Kč na vyživovanou manželku/manžela. Odpočet na manželku se použije pouze při ročním zúčtování daně.⁸

⁶ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

⁷ KREBS, V. A KOL. *Sociální politika*. Praha: ASPI Publishing, 2007.

⁸ Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

1.1.2 Dávky sociálního zabezpečení

Tyto „rodinné“ dávky jsou vypláceny ze systému sociálního zabezpečení. Základními právními předpisy v oblasti sociálního zabezpečení je zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, který upravuje organizační strukturu sociálního zabezpečení, působnost orgánů státní správy, povinnosti organizací a občanů a řízení v této oblasti. Další neméně důležitou legislativou v této oblasti je zákon č. 461/2003 Sb., o sociálním pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 43/2004 Sb., o starobním důchodovém spoření, ve znění pozdější předpisů.

Bělina popisuje sociální zabezpečení takto: „*Sociální zabezpečení jako součást sociální politiky a jako prostředek k uskutečňování jejích úkolů a cílů můžeme potom obecně chápat jako soubor institucí, zařízení a opatření, jejichž prostřednictvím a pomocí se uskutečňuje předcházení, zmírňování a odstraňování následků sociálních událostí občanů.*“⁹

Systém sociálního zabezpečení řeší takové sociální situace, na které je možné se dopředu připravit ve smyslu odkladu části finančních prostředků k řešení budoucí sociální situace. Sociální zabezpečení je financováno z příspěvků zaměstnanců a zaměstnavatelů a z příspěvků státu.

MPSV prostřednictvím České správy sociálního zabezpečení řídí a kontroluje výkon státní správy v oblasti nemocenského pojištění, důchodového pojištění a výběru pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti. Zajišťuje úkoly vyplývající z mezinárodních úmluv v sociálním zabezpečení a zajišťuje úkoly související s dalším rozvojem sociálního zabezpečení. Detašovaná pracoviště ČSSZ zajišťují bezprostřední styk s občany.

Sociální zabezpečení je v ČR tvořeno třemi na sebe navazujícími relativně samostatnými systémy - systémem sociálního pojištění, státní sociální podpory a sociální pomoci. Liší se od sebe ve třech hlavních aspektech a to - jakou sociální situaci řeší, jakým způsobem jsou dávky v jednotlivých systémech financovány a jakým způsobem jsou tyto

⁹ BĚLINA, M. A KOL. *Československé právo sociálního zabezpečení*. UK, 1989.

systémy organizačně zabezpečeny.¹⁰ Ve všech třech systémech je zastoupena podpora rodinám s dětmi, nejvíce ovšem v systému státní sociální podpory.

Systém sociálního zabezpečení umožňuje rodinám čerpat „rodinné dávky“ prostřednictvím:

- ✓ **Sociálního pojištění** - Sociální pojištění, které v sobě zahrnuje nemocenské pojištění (upraveno zákonem č. 54/1956 Sb., o nemocenském pojištění zaměstnanců) spolu se základním důchodovým pojištěním a zvýšením důchodu pro bezmocnost (upraveno zákonem č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění), tvoří ve smyslu zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení ve znění pozdějších předpisů, součást sociálního zabezpečení.

Prostřednictvím systému sociálního pojištění se občan (rodinný příslušník) zajišťuje pro případ budoucí pojistné události jako je úraz, nemoc, mateřství, stáří, invalidita, nezaměstnanost či ztráta živitele, kdy je ohrožen či ztracen jeho příjem. V těchto předvídatelných nepříznivých sociálních situacích má nárok na dávky plynoucí buď ze systému nemocenského pojištění: peněžitou pomoc v mateřství, vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství a podporu při ošetřování člena rodiny, nebo dávky plynoucí ze systému důchodového pojištění: starobní důchod včetně tzv. předčasného starobního důchodu, plný invalidní důchod, částečný invalidní důchod, vdovský a vdovecký a sirotčí důchod.

K 1. 1. 2008 vstoupil v účinnost nový zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění. Součástí tohoto zákona je řada nových pro-rodinných opatření. Tento zákon tak např. umožňuje rodičům - pojištěncům, aby se při péči o nemocné dítě po dobu 9 dnů jednou vystřídali (bez ztráty nároku na dávku nemocenského při péči o nemocné dítě - tzv. ošetřovné); zakotvil nárok na ošetřovné pro zaměstnance, který nemůže vykonávat práci z důvodu péče o členku domácnosti v době bezprostředně po porodu dítěte, jestliže to její stav bude vyžadovat nebo z důvodu péče o dítě mladší 10 let v případě, kdy osoba, která o něj jinak pečuje, porodila. Otci dítěte nebo manželovi ženy, která dítě porodila, je umožněno

¹⁰ KREBS, V. A KOL. *Sociální politika*. Praha: ASPI Publishing, 2007.

pobírat v případě, kdy se na tom s matkou dítěte dohodne, peněžitou pomoc v mateřství počínaje 7. týdnem po porodu dítěte.¹¹

- ✓ **Státní sociální podpory** - Systém státní sociální podpory je upraven zákonem č. 117/1995 Sb., o státní soc. podpoře, ve znění pozdějších předpisů. Podpora rodinám s dětmi je zde zastoupena dávkami, které jsou poskytovány osobám (rodinným příslušníkům) ve společensky uznaných sociálních situacích, kdy stát skrze jejich vyplácení z části přebírá spoluzodpovědnost za vzniklou sociální situaci. Jedná se o přímou podporu rodin s dětmi státem. V rámci systému státní sociální podpory je poskytován: přírůstek na dítě, rodičovský příspěvek, sociální přírůstek, příspěvek na bydlení, porodné, pohřebné a dávky péčovské péče.¹² Blíže se těmto dávkám bude věnovat druhá kapitola Systém státní sociální podpory v České republice.
- ✓ **Pomoci v hmotné nouzi** - Pomoc v hmotné nouzi upravuje zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi. Podle tohoto zákona se poskytuje pomoc rodině, pokud rodina nemá dostatečné příjmy a její celkové sociální a majetkové poměry neumožňují uspokojení základních životních potřeb jejich členů (současně nemůže být příjem z objektivních důvodů zvýšen). Zákon o pomoci v hmotné nouzi zároveň napomáhá řešení některých nárazových životních situací, které nelze vyřešit jinak než okamžitou pomocí.

1.2 Aktivity k podpoře rodiny

Z pohledu rodinné politiky v České republice můžeme rozlišit tři typy aktivit zaměřených na podporu rodin:

- ✓ **Sociální služby** - jsou zaměřeny na pomoc a podporu jednotlivým členům rodiny nebo rodině jako celku nacházejícím se v nepříznivé sociální situaci za účelem prevence sociálního vyloučení (např. sociální poradenství, služby sociální prevence, služby sociální péče).

¹¹ MPSV. Rodina. [online] [cit. 2007-11-20]. Dostupné na: <http://www.mpsv.cz/cs/4>.

¹² Zákon č. 117/1995 Sb., o státní soc. podpoře, ve znění pozdějších předpisů.

- ✓ **Služby na podporu fungující rodiny** - mají preventivní a podpůrný charakter. Jejich účelem je usnadňovat a posilovat partnerské a manželské soužití a rodičovství, podporovat rodiny v péči o děti a při harmonizaci práce a rodiny. Radíme sem komerčně poskytované služby (např. pomoc s vedením domácnosti, hlídání dětí, volnočasové a vzdělávací aktivity pro děti aj.) a nekomerčně poskytované služby (jako např. poskytování volnočasových aktivit pro děti nebo pro rodiny s dětmi, mateřská centra, podpora a výchova k harmonickému partnerství, manželství a odpovědnému rodičovství aj.).
- ✓ **Činnosti poskytované v rámci sociálně-právní ochrany dětí** - patří sem např. poradenská činnost v rámci sociálně-právní ochrany dětí, preventivní činnost v rámci sociálně-právní ochrany dětí, činnost v rámci sociálně-právní ochrany dětí v náhradní rodinné péči, zřizování zařízení sociálně-právní ochrany dětí, práce s dětmi vyžadující zvýšenou pozornost v rámci sociálně-právní ochrany dětí apod.

1.3 Slučitelnost profesních a rodinných rolí

Cílem je umožnit rodičům lepší slučitelnost jejich rodičovské a profesní role v případě, že nechtějí rezignovat ani na své rodičovství a ani na svou profesní realizaci. Při vytváření podmínek k realizaci lepší slučitelnosti profesních a rodinných rolí je však nutné nejen vyvážené zohlednění zájmů rodičů ale rovněž i dětí. Předpokladem lepší slučitelnosti profesních a rodinných rolí je zejména existence opatření pracovněprávní povahy a existence finančně a teritoriálně dostupných služeb péče o děti (zejména do tří let jejich věku, předškolního a mladšího školního věku dítěte).

V souvislosti s těhotenstvím, porodem a následnou péčí o dítě existuje v České republice řada opatření směřujících ke zvýšené ochraně a zvýhodnění žen - matek a mužů - otců v pracovněprávních vztazích. Jedná se především o:

- ✓ mateřskou dovolenou - matce (zaměstnankyni) náleží v souvislosti s porodem a péčí o narozené dítě mateřská dovolená po dobu 28 týdnů, pokud porodila dvě a více dětí mateřská dovolená činí 37 měsíců a nesmí být nikdy kratší než 14 týdnů,

- ✓ rodičovskou dovolenou - ta se poskytuje matce po skončení mateřské dovolené a otci od narození dítěte, a to v rozsahu, o jaký o ni požádají, ne však déle než do doby, kdy dítě dosáhne věku čtyř let,
- ✓ pracovní volno po dobu péče o dítě v nemoci - do věku dítěte 10 let, po tuto dobu nepřísluší zaměstnanci nebo zaměstnankyni náhrada mzdy nebo platu, ale má nárok na dávku nemocenského pojištění upravenou zvláštními předpisy,
- ✓ možnost úpravy pracovní doby u rodičů pečujících o dítě - zaměstnavatel je povinen přihlížet při zařazování zaměstnanců/zaměstnankyň do směn také k potřebám zaměstnankyň/zaměstnanců pečujících o své děti,
- ✓ zavedení pružné pracovní doby - zaměstnavatel zavedení této pružné pracovní doby může uplatňovat v zájmu lepšího využívání pracovní doby a uspokojování osobních potřeb zaměstnanců/zaměstnankyň,
- ✓ právo těhotné zaměstnankyně na dočasné převedení na jinou práci, která je pro ni vhodná a při které může dosahovat stejného výdělku jako na dosavadní práci,
- ✓ těhotná zaměstnankyně nesmí být zaměstnávána pracemi, které ohrožují jejich mateřství apod.

V České republice existují také **služby péče o děti**, které podporují lepší slučitelnost profesních a rodinných rolí. Tyto služby jsou většinou dotované státem, tedy jsou dostupné téměř pro každého. Pro děti mladší tří let jsou to **služby péče pro děti do tří let věku**, které u nás nejsou ovšem zatím příliš rozvinuty. Z výzkumu Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí provedeném v roce 2004 lze nicméně vysledovat, že nabídka teritoriálně a místně dostupných služeb péče o děti mladší tří let věku neodpovídá poptávce rodičů, o čemž svědčí i fakt, že mateřské školky navštěvuje až 25% dětí mladších 3 let. Otázka zabezpečení péče o děti do 3 let věku v ČR je přitom předmětem poměrně časté mezinárodní kritiky.¹³

¹³ VALENTOVÁ, M. *Rovnováha mezi rodinným životem a pracovní kariérou v kontextu ženské zaměstnanosti*. - mezinárodní srovnávací studie. Praha VÚPSV: Výzkumné centrum Brno. 2004. [cit. 2007-11-21] Dostupné na: http://www.vupsv.cz/Valentova-RoMiovaha_zeny.pdf

V ČR lze rozlišit mezi třemi typy služeb péče o děti do tří let věku. Prvním typem jsou zdravotnická zařízení typu jesle, druhým pak soukromá zařízení provozovaná v režimu zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání. Třetí skupinu tvoří služby typu „baby-sitting.“

Péče o děti starší 3 let je v ČR zabezpečena prostřednictvím husté sítě finančně dostupných mateřských škol, které jsou hojně využívány, nicméně k lepší slučitelnosti profesních a rodinných rolí by napomohlo větší přizpůsobení těchto služeb potřebám rodin s dětmi (např. problematika otevíracích hodin nebo podmínky přijímání dětí do zařízení).

V České republice se pro děti od 3 let vyskytují mateřské školy zřízené státem, obcí, krajem, svazkem obcí, soukromé mateřské školy zřízené např. církevními právníky osobami, soukromé zařízení provozované v rámci zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů a služby typu "baby-sitting" dle zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů.¹⁴

Další skupinou jsou **služby péče pro děti mladšího školního věku**, do které patří zejména školní družiny a kluby, které rovněž napomáhají zejména rodičům dětí mladšího školního věku skloubit práci a rodinu.

¹⁴ BLAŽKOVÁ, M. *Soukromé mateřské, základní, střední, vyšší odborné a speciální školy – současný stav*. [online] [2004-08-04] [cit. 2007-11-21]. Dostupné na: <http://www.zkola.cz/zkedu/predskolou/typystrukturaskol/soukromeacirkevniskoly/>

2 Systém státní sociální podpory v České republice

Dávky státní sociální podpory představují ucelený systém, který je určený především rodinám s nezaopatřenými dětmi. Oprávněnými osobami jsou tedy ve většině případů rodiče nezaopatřených dětí nebo přímo tyto děti. Pouze jedna dávka - příspěvek na bydlení může být přiznána i jiným osobám. Zákon upravující tyto dávky při svém přijetí znamenal nejen sjednocení dosavadní roztržštěnosti právní úpravy vyjadřující podporu státu rodinám s dětmi, ale též sjednocení plátců těchto dávek.

2.1 Účel a základní znaky systému státní sociální podpory

Systém státní sociální podpory v ČR je upraven zákonem č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, nabyt účinnosti částečně dnem 1.10. 1995 a v plném rozsahu dnem 1. 1. 1996. Ke dni 1. 1. 2008 byl zákon již čtyřicetjedenkrát novelizován. Některé změny měly pouze upřesňující charakter, jiné znamenaly významný zásah do původního znění zákona. Ke změnám došlo jak v okruhu poskytovaných dávek, tak při jejich výpočtu a měnily se též orgány, které o dávkách rozhodují a poskytují je - původně o dávkách rozhodovaly okresní úřady, poté obecní úřady obcí s rozšířenou působností a od 1. 4. 2004 jsou těmito orgány úřady práce s tím, že odvolacími orgány jsou krajské úřady. Výjimku tvoří Praha, kde rozhodují o dávkách a poskytují je úřady městských částí, na něž byla kompetence přenesena Statutem hlavního města Prahy, a odvolacím orgánem je Magistrát hlavního města Prahy. Zrušeny byly tři dávky, a to příspěvek na dopravu (od 1. 7. 2004) a dále zaopatřovací příspěvek náležející při výkonu vojenské základní služby nebo civilní služby (dávka nenáleží od 1. 1. 2005). Dočasně byla v systému státní sociální podpory nesystémově poslaneckou iniciativou zařazena dávka náležející dětem umístěným do zařízení pro okamžitou pomoc (od 1. 10. 2005 do 1. 1. 2007). Novelou obsaženou v zákoně č. 113/2006 Sb. byla zavedena nová dávka - příspěvek na školní pomůcky určená dětem nastupujícím do první třídy, avšak k 1. 1. 2008 byla tato dávka opět zrušena.¹⁵

Část dávek je nadále poskytována v závislosti na výši příjmu v rodině, tj. na příjmu oprávněné osoby a osob s ní pro tyto účely společně posuzovaných za stanovené uplynulé období, a to roční nebo čtvrtletní. Jde o přídavek na dítě, sociální příplatek a

¹⁵ BŘESKÁ, N. A SPOL. *Státní sociální podpora*, 2007.

příspěvek na bydlení. Všechny tyto dávky se poskytují měsíčně jako opakující se dávky. Příjem v rodině měl zprostředkovaně vliv též na dávku zavedenou v systému státní sociální podpory s účinností od 1. 5. 2006, a to na příspěvek na školní pomůcky určený pro děti začínající povinnou školní docházkou, který náležel jen dětem splňujícím podmínky nároku na příspěvek na bydlení. Zásadním způsobem se dále změnily podmínky nároku a výše příspěvku na bydlení, a to od 1. 1. 2007.

Další dávky náleží bez závislosti na příjmech rodiny, při splnění jiných zákonem stanovených podmínek. Těmito dávkami jsou rodičovský příspěvek, dávky péčovské, porodné, pohřebné a také jim byl příspěvek na školní pomůcky. Nejvýznamnější z těchto dávek je rodičovský příspěvek, jehož výše se od 1.1.2007 významným způsobem zvýšila a u něhož též zejména posledními novelizacemi došlo k zásadní změně podmínek poskytování. Nejzásadnější z nich je možnost výdělečné činnosti rodiče bez omezení nároku na dávku, zajistí-li rodič v době výdělečné činnosti péči o dítě jinou zletilou osobou. Zásadní změny nastaly při posledních novelizacích rovněž u péčovských dávek, kde vedle odměny péčovce v běžných případech existuje též odměna péčovce ve zvláštních případech, která má výhodnější výši a je posuzovaná jako plat. Od 1. 4. 2006 se významně zvýšila též výše porodného, avšak od ledna 2008 opět poklesla. Beze změn zůstává od roku 1997 pohřebné, ale od 1. 1. 2008 jsou upraveny podmínky na jeho nárok.

Na zákon o státní sociální podpoře navazují i právní předpisy, např. vyhláška č. 207/1995 Sb., která stanoví stupně zdravotního postižení a způsob jejich posuzování pro účely dávek státní sociální podpory, nebo vyhláška č. 183/1998 Sb., kterou vydalo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, kterou se stanoví, které další studium, popřípadě výuka se pro účely státní sociální podpory a důchodového pojištění považuje za studium na středních nebo vysokých školách.

Mimo uvedených právních předpisů provádějících zákon o státní sociální podpoře jsou i další právní předpisy, které s tímto zákonem mají těsnou souvislost (Zákon č. 463/1991 Sb., o životním minimu, Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů).

2.2 Dávky státní sociální podpory

V této části budou vymezeny jednotlivé dávky, včetně jejich výše v roce 2007 s případnou aktualizací pro rok 2008. Změny důležité pro analýzu těchto dávek v průběhu let 2003 - 2007 budou zohledněny v praktické části diplomové práce.

Oprávněnou osobou pro přiznání dávky státní sociální podpory rozumíme fyzickou osobu, která je na území České republiky hlášena k trvalému pobytu. Oprávněnou osobou může být i cizinec podle zákona o pobytu cizinců na území ČR, kdy pro účely dávek státní sociální podpory se za trvalý pobyt cizince na území ČR považuje pobyt cizince hlášeného k pobytu, a to ode dne, kterým uplynulo 365 dnů ode dne hlášení. Tuto podmínku oprávněná osoba musí vždy splňovat.¹⁶

Pokud se rodičem stalo dítě do dosažení věku 16 let, může o dávky rodičovský příspěvek a porodné žádat jako oprávněná osoba i nezletilé dítě samo.

Pro dávky poskytované v závislosti na výši příjmu v rodině, musí podmínku splňovat všechny osoby společně posuzované. U nezletilých dětí, pokud jsou svěřeny na území ČR do péče nahrazující péči rodičů nebo do ústavní péče, se podmínka k trvalému pobytu nevyžaduje. Okresní úřad individuálně posuzuje podmínky trvalého pobytu pro osoby, které již požádaly o udělení povolení k trvalému pobytu na území ČR, pokud by jejich výživa nebo výživa jejich dětí byla ohrožena.

Za **rodinu** je považována oprávněná osoba a společně s ní posuzované osoby. Pokud žádné společné posuzované osoby nejsou, považuje se za rodinu sama oprávněná osoba.

Společně posuzovanými osobami jsou nezaopatřené děti, manželé nebo druh a družka (žije-li s oprávněnou osobou nebo se společně posuzovanou osobou alespoň 3 měsíce) pokud s oprávněnou osobou spolu trvale žijí a společně uhrazují náklady své potřeby.

Za osoby spolu trvale žijící a společně uhrazující náklady na své potřeby jsou považováni:¹⁷

¹⁶ BŘESKÁ, N. A SPOL. *Státní sociální podpora*, 2007.

¹⁷ KREBS, V. A KOL. *Sociální politika*. Praha: ASPI Publishing, 2007.

- ✓ nezletilé nezaopatřené děti a jejich rodiče (pokud jsou rodiče rozvedení, je osobou společně posuzovanou s nezaopatřeným nezletilým dítětem rodič, s nímž dítě společně žije; jestliže je uvedeným rodičům svěřeno dítě do společné nebo střídavé výchovy obou rodičů, posuzuje se s nezaopatřeným nezletilým dítětem rodič určený na základě dohody těchto rodičů),
- ✓ zletilé nezaopatřené dítě a jeho rodiče, pokud rodiče a dítě jsou v tomtéž bytě hlášeni k trvalému pobytu,
- ✓ manželé, partneři žijící v registrovaném partnerství.

Za **nezaopatřené dítě** se považuje dítě do skončení povinné školní docházky, a poté nejdéle však do 26. roku věku, jestliže se soustavně připravuje na budoucí povolání. Nebo i takové dítě do 26. roku věku, které se nemůže soustavně připravovat na budoucí povolání nebo vykonávat výdělečnou činnost pro nemoc nebo úraz, nebo z důvodu nepříznivého zdravotního stavu je neschopno vykonávat soustavnou výdělečnou činnost.¹⁸ Za nezaopatřené dítě se považuje do 18. roku věku také dítě, které skončilo povinnou školní docházkou a které je vedeno v evidenci úřadu práce jako uchazeč o zaměstnání a nemá nárok na podporu v nezaměstnanosti nebo podporu při rekvalifikaci.

Příjem rozhodný pro přiznání dávky se stanoví jako měsíční průměr příjmů rodiny připadajících na rozhodné období.

Za příjem se pro účely stanovení rozhodného příjmu považují:¹⁹

- ✓ příjmy, které jsou předmětem daně z příjmů fyzických osob podle zákona o daních z příjmů - příjmy ze závislé činnosti (mzdy, platy), příjmy z podnikání nebo jiné samostatné výdělečné činnosti, majetkové příjmy, příjmy z pronájmu a ostatní příjmy,
- ✓ dávky nemocenského pojištění a důchodového pojištění,
- ✓ podpora v nezaměstnanosti u uchazečů o zaměstnání,
- ✓ příjmy ze zahraničí obdobné příjmům uvedeným v předchozích bodech,
- ✓ rodičovský příspěvek a zaopatřovací příspěvek pro nárok na přídavek na dítě, sociální příplatek a příspěvek na bydlení,
- ✓ přídavek na dítě pro nárok na sociální příplatek a příspěvek na bydlení.

¹⁸ BŘESKÁ, N. A SPOL. *Státní sociální podpora*, 2007.

¹⁹ KREBS, V. A KOL. *Sociální politika*. Praha: ASPI Publishing, 2007.

Výdělečnou činností je činnost v České republice, která zakládá účast na nemocenském pojištění, nebo činnost vykonávaná v zahraničí za účelem dosažení příjmu. Osobou samostatně výdělečně činnou je osoba, která se za takovou považuje pro účely důchodového pojištění.²⁰ Činnost musí být vykonávaná v takovém rozsahu a za takových podmínek, aby zakládala účast na nemocenském pojištění. Účast nezakládá např. příležitostné, nahodilé jednorázové zaměstnání.

U osob samostatně výdělečně činných je výdělečná činnost dána jejich účastí na důchodovém zabezpečení. To proto, že u tohoto okruhu osob je nemocenské pojištění dobrovolné, a nezahrnuje tedy všechny osoby vykonávající samostatnou výdělečnou činnost. U výdělečné činnosti vykonávané v zahraničí, jejímž účelem je dosažení příjmu, se nezkoumá, v jakém rozsahu je vykonávána. Pro účely státní sociální podpory je tato činnost vždy činností výdělečnou.

Určitá skupina dávek a jejich výše je závislá na **zdravotním stavu oprávněné osoby**, případně společně posuzovaných osob. Dlouhodobým nepříznivým zdravotním stavem je nepříznivý zdravotní stav, který podle poznatků lékařské vědy má trvat déle než 1 rok.

Jestliže z důvodu dlouhodobého nepříznivého zdravotního stavu činí stupeň zdravotního postižení:²¹

- ✓ od 20 % do 49 %, považuje se nezaopatřené dítě za dlouhodobě nemocné,
- ✓ od 50 % do 79 %, považuje se osoba za dlouhodobě zdravotně postiženou,
- ✓ od 80 % do 100 %, považuje se osoba za dlouhodobě těžce zdravotně postiženou.

Klasifikaci zdravotního postižení podle jednotlivých stupňů a způsob jejich posuzování stanoví ministerstvo práce a sociálních věcí vyhláškou.

Hlavní dávkou pro rodiny s nezaopatřenými dětmi je **přídavek na dítě**, který slouží k částečnému krytí nákladů souvisejících s výchovou a výživou dítěte. Tato dávka patří mezi testované dávky. Je to dávka dítěte, proto se v rámci hodnocení plnění podmínek

²⁰ BŘESKÁ, N. A SPOL. *Státní sociální podpora*, 2007.

²¹ Zákon č. 117/1995 Sb., o státní soc. podpoře, ve znění pozdějších předpisů.

nároku i výše dávky zkoumá příjem dítěte a rodiny, tj. i příjem společně posuzovaných osob.

Nárok na tuto dávku má nezaopatřené dítě do 26 let, které žije v rodině s příjmem nižším než je čtyřnásobek životního minima rodiny. Pro výpočet dávky se posuzuje příjem za předchozí kalendářní rok. Přídavek je vyplácen ve třech úrovních v závislosti na příjmu rodiny. Výše dávky je stanovena jako násobek částky životního minima dítěte a příslušného koeficientu.

Tab. 2.1: Výše přídatku na dítě v roce 2007

Věk nezaopatřeného dítěte	Výše přídatku na dítě dle úrovně výměry měsíčně v Kč		
	zvýšená ²²	základní ²³	snížená ²⁴
do 6 let	576	496	256
6 - 15 let	706	608	314
15 - 26 let	810	698	360

Zdroj: Břeská, N. a spol. Státní sociální podpora, 2007, vlastní zpracování.

V praxi mohou nastat případy, kdy kromě standardní situace poskytování přídatku na dítě žijící v rodině rodičům nebo osobám nahrazujícím rodiče může podmínku přímého zaopatření splňovat i více osob. V tomto případě zákon ukládá těmto osobám, aby se dohodly, komu má být přídavek na dítě vyplácen. Jestliže k této dohodě nedojde, o příjemci přídatku rozhodne okresní úřad.

Od 1. 1. 2008 má nárok na přídavek na dítě nezaopatřené dítě, které žije v rodině, jejíž rozhodný příjem je nižší než 2,4násobek částky životního minima rodiny. Přídavek je vyplácen v jednotné výši, odstupňován pouze podle věku dítěte (ve výších 500 Kč, 610 Kč, 700 Kč).

Pro stanovování dávek státní sociální podpory je důležitá problematika **životního minima**, od které se odvíjí nárok na dávky a jejich výše. Od 1. ledna 2008 (podle zákona č. 110/2006 Sb.) činí částka životního minima jednotlivce měsíčně 3 126 Kč.

²² do 1,5 násobku životního minima

²³ do 2,4 násobku životního minima

²⁴ do 4 násobku životního minima

Pokud je osoba posuzována spolu s jinými osobami, částky životního minima jsou odstupňovány tak, že nejprve jsou posuzovány zaopatřené osoby a poté nezaopatřené děti. V obou skupinách se řadí osoby od nejstaršího po nejmladšího.

Částka životního minima osoby, která je posuzována jako první v pořadí, činí měsíčně 2 880 Kč. Částka životního minima osoby, která je posuzována jako druhá nebo další v pořadí, činí měsíčně:²⁵

- ✓ 2 600 Kč u osoby od 15 let věku, která není nezaopatřeným dítětem,
- ✓ 2 250 Kč u nezaopatřeného dítěte od 15 do 26 let věku,
- ✓ 1 960 Kč u nezaopatřeného dítěte od 6 do 15 let věku,
- ✓ 1 600 Kč u nezaopatřeného dítěte do 6 let věku.

Další testovanou dávkou je **sociální příplatek**. Tato dávka je poskytovaná rodiči dítěte v závislosti na výši příjmu. Nárok na sociální příplatek náleží osobě, která pečuje alespoň o 1 nezaopatřené dítě.

Účelem sociálního příplatku je přispět rodině na zvýšené náklady spojené s péčí o dítě, které jsou nejčastěji vyvolány zdravotním postižením dítěte či rodičů, osamělostí rodiče (ovdovělého, rozvedeného nebo svobodného, nežijícího s druhem).

Nárok na sociální příplatek měl v roce 2007 rodič, který se staral alespoň o jedno nezaopatřené dítě, pokud rozhodný příjem v rodině nepřevyšoval 2,2 násobek životního minima. Pro výpočet dávky se posuzuje příjem rodiny za předchozí kalendářní čtvrtletí.²⁶

Výše sociálního příplatku je odstupňována podle věku dítěte a příjmu rodiny, viz tab. 2.2.

Tab. 2.2: Výše sociálního příplatku

Věk nezaopatřeného dítěte v rodině	Sociální příplatek rodiny s 1 dítětem v roce 2007 při rozhodném příjmu rodiny (v Kč)		
	1,0 ŽM	1,6 ŽM	2,0 ŽM
do 6 let	873	437	146
6 - 15 let	1 070	535	179
15-26 let	1 228	614	205

Zdroj: Břeská, N. a spol. Státní sociální podpora, 2007, vlastní zpracování.

²⁵ Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu.

²⁶ BŘESKÁ, N. A SPOL. *Státní sociální podpora*, 2007.

Od 1. ledna 2008 nesmí hranice příjmu překročit 2,0násobek životního minima rodiny oproti 2,2násobku v roce 2007. Také částky vyplácené na tento příplatek jsou nižší.

Dávka **příspěvek na bydlení** byla zavedena s ohledem na rostoucí náklady na bydlení a rušení slev a dotací v této oblasti. Příspěvek na bydlení diferencovaně přispívá občanům a rodinám ve všech formách bydlení na náklady spojené s bydlením s přihlédnutím k jejich příjmové situaci a počtu osob v domácnosti.

Nárok na příspěvek na bydlení má vlastník nebo nájemce bytu, který je v bytě přihlášený k trvalému pobytu, jestliže 30 % (v Praze 35 %) příjmů rodiny nestačí k pokrytí nákladů na bydlení a zároveň těchto 30 % příjmů rodiny je nižší než příslušné normativní náklady stanoveného zákonem. Normativní náklady na bydlení jsou stanoveny jako průměrné náklady na bydlení podle velikosti obce a počtu členů v domácnosti.²⁷

Za vlastníka bytu se považuje i vlastník nemovitosti, ve které se nachází byt, který vlastník užívá, pokud je v něm hlášen k trvalému pobytu. Za nájemce bytu se považují oba manželé, jde-li o společný nájem bytu manžely podle zvláštního právního předpisu.

Výše příspěvku na bydlení se stanoví jako rozdíl mezi normativními náklady na bydlení a násobkem rozhodného příjmu a koeficientu 0,30 (v Praze 0,35).²⁸

Od 1. ledna 2008 se oproti roku 2007 do testovaného příjmu nezapočítává výživné, které v rozhodném období platila osoba dítěti, se kterým je pro účely stanovení rozhodného příjmu osobou společně posuzovanou.

Rodičovský příspěvek patří mezi netestované dávky státní sociální podpory. Je dávkou, která má umožnit rodiči, aby se věnoval péči o dítě osobně a celodenně, tedy zpravidla namísto zaměstnání - je tedy nárokem rodičů.

Nárok na příspěvek má rodič, jestliže po celý kalendářní měsíc osobně, celodenně a řádně pečuje alespoň o jedno dítě mladší 4 let. Je-li dítě dlouhodobě zdravotně postižené, nárok na rodičovský příspěvek je prodloužen do 7 let věku.²⁹

²⁷ KREBS, V. A KOL. *Sociální politika*. Praha: ASPI Publishing, 2007.

²⁸ Zákon č. 117/1995 Sb., o státní soc. podpoře, ve znění pozdějších předpisů.

²⁹ BŘESKÁ, N. A SPOL. *Státní sociální podpora*, 2007.

Výše rodičovského příspěvku byla od 1.1. do 31.12. 2007 stanovena na výši 7 582 Kč měsíčně.³⁰ Od 1. 1. 2008 dochází k zásadním změnám, rodičovský příspěvek je stanoven ve třech výších daných v pevných měsíčních částkách (ve zvýšené, základní a snížené výměře) a k tomu náleží i volba doby čerpání dávky (rychlejší, klasické, pomalejší čerpání).

Nárok na **příspěvek na školní pomůcky** mělo dítě, které bylo přihlášeno k zápisu k povinné školní docházce a zároveň mělo nárok na přídavek na dítě. Příspěvek na školní pomůcky náleželo dítěti jen jednou a vyplácelo se v roce, kdy dítě nastupovalo do 1. třídy. Výše příspěvku na školní pomůcky činila 1 000 Kč. S účinností od 1. ledna 2008 je příspěvek na školní pomůcky zrušen.

Další dávkou směřovanou rodinám s dětmi je jednorázová dávka - **porodné**, na které má nárok žena, která porodila dítě. Jestliže žena, která porodila dítě, zemřela a nebylo jí porodné vyplaceno, má na dávku nárok otec. Na porodné má rovněž nárok osoba, která převzala dítě do jednoho roku do trvalé péče nahrazující péči rodičů.

Nárok na porodné vzniká dnem porodu. Na dávku vznikne nárok, jestliže se jednalo o porod dítěte, nikoli o potrat. I když dítě po porodu zemře, porodné se vyplácí.

Výše porodného záviselo na počtu současně narozených dětí. Bylo stanoveno jako součin částky životního minima dítěte a koeficientu, jehož hodnota činila při narození jednoho dítěte 11,1 a při narození dvou a více dětí současně 16,6.³¹

Výše porodného k 1. 1. 2007 činila:³²

- ✓ při narození 1 dítěte - 17 760 Kč,
- ✓ při narození 2 dětí současně - 53 120 Kč,
- ✓ při narození 3 dětí současně - 79 680 Kč,
- ✓ při narození 4 dětí současně - 160 240 Kč.

Porodné se vyplácí jednorázově. Oprávněná osoba musí být stejně jako u ostatních dávek státní sociální podpory hlášena k trvalému pobytu na území ČR. Pro děti

³⁰ Zákon č. 117/1995 Sb., o státní soc. podpoře, ve znění pozdějších předpisů.

³¹ KREBS, V. A KOL. *Sociální politika*. Praha: ASPI Publishing, 2007.

³² BŘESKÁ, N. A SPOL. *Státní sociální podpora*, 2007.

narozené od 1. ledna 2008 je porodné stanoveno pevnou částkou v jednotné výši 13 000 Kč na každé narozené dítě.

Do systému státní sociální podpory patří také dávka **pohřebné**, která náležela jednorázově osobě, která vypravila pohřeb, a to za podmínky, že zemřelá osoba měla ke dni úmrtí trvalý pobyt na území ČR nebo že se pohřeb konal na území ČR.³³

Nárok na pohřebné vzniká dnem vypravení pohřbu, přičemž nezáleží na tom, kdy byly náklady na pohřeb uhrazeny. Pokud by vypravila pohřeb právnická osoba, pohřebné jí nenáleží. Výše pohřebného je stanoveno (již od 1. 1. 1998) pevnou částkou ve výši 5 000 Kč. Od 1. ledna 2008 pohřebné náleží pouze osobě, která vypravila pohřeb nezaopatřenému dítěti, nebo osobě, která byla rodičem nezaopatřeného dítěte, a to za podmínky, že zemřelá osoba měla ke dni úmrtí trvalý pobyt na území ČR.

Další soubor dávek připadající rodinám s dětmi tvoří **dávky pěstounské péče**. Péče je formou náhradní rodinné výchovy. Dítě je svěřováno soudem pěstounovi do péče na jeho žádost v případech, kdy se o něj vlastní rodiče nemohou nebo nechtějí starat. Dávky pěstounské péče jsou čtyři. Tyto dávky jsou určeny ke krytí nákladů svěřených dětí, na odměnu pěstouna a další náklady spojené s touto péčí.

Vedle dávek pěstounské péče náleží dítěti i pěstounovi i další dávky státní sociální podpory, například přídavek na dítě, rodičovský příspěvek a další.

Jedná se o tyto dávky pěstounské péče:³⁴

- ✓ **Příspěvek na úhradu potřeb dítěte** - Nárok má nezaopatřené dítě svěřené do pěstounské péče nejdéle do 26 let, pokud žije ve společné domácnosti s osobou, která byla do dosažení zletilosti jeho pěstounem. Výše příspěvku na úhradu potřeb nezaopatřeného dítěte činí 2,3 násobek životního minima dítěte. V případě zdravotně postiženého dítěte se koeficient, kterým se násobí životní minimum dítěte, zvyšuje.
- ✓ **Odměna pěstouna** - Nárok na odměnu má pěstoun, kterému bylo svěřeno dítě do pěstounské péče. Výše odměny pěstouna je stanovena jako součin životního

³³ Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů.

³⁴ KREBS, V. A KOL. *Sociální politika*. Praha: ASPI Publishing, 2007.

minima jednotlivce a koeficientu 1,00 za každé dítě svěřené do pěstounské péče. Od 1.1.2007 činí odměna pěstouna za jedno dítě 3 126 Kč měsíčně.

- ✓ **Příspěvek při převzetí dítěte** - Nárok na tuto jednorázovou dávku má pěstoun, který převzal dítě do pěstounské péče. Výše příspěvku při převzetí dítěte činila 4,45 násobek životního minima dítěte (viz tab. 2.3). Od 1. ledna 2008 je výše příspěvku stanovena pevnými částkami podle věku dítěte.
- ✓ **Příspěvek na nákup motorového vozidla** - Nárok na příspěvek má pěstoun, který se v pěstounské péči stará minimálně o čtyři děti. Další podmínkou je, že toto vozidlo pěstoun nepoužívá k výdělečné činnosti. Výše dávky závisí na ceně motorového vozidla a může činit až 70 % ceny, maximálně však 100 000 Kč. Tento příspěvek může být poskytnut též na opravu vozidla.

Tab. 2.3: Výše příspěvku při převzetí dítěte

Věk dítěte	Výše příspěvku k 1. 1. 2007 (v Kč)
do 6 let	7 120
od 6 do 15 let	8 722
od 15 do 26 let	10 013

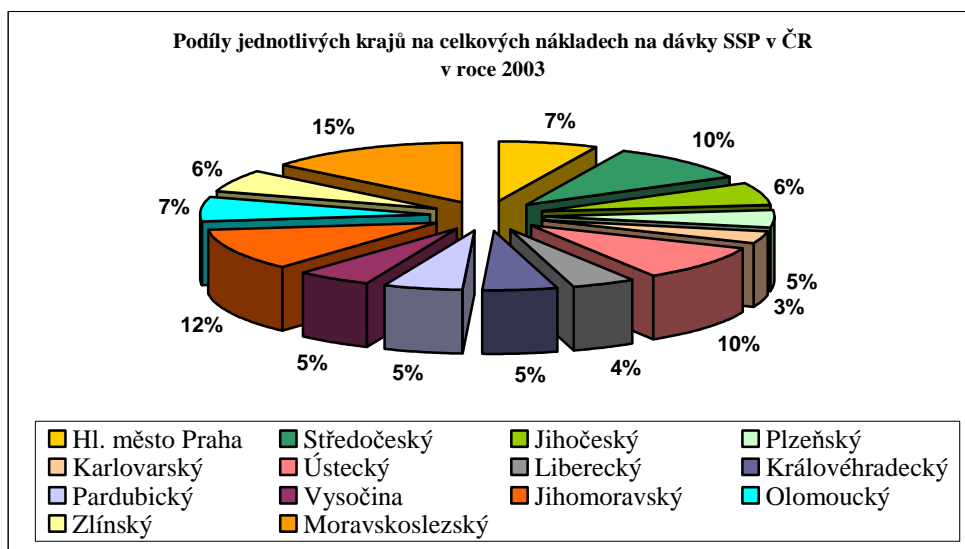
Zdroj: Břeská, N. a spol. STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPORA, 2007, vlastní zpracování.

3 Analýza vyplácených dávek státní sociální podpory v letech 2003 – 2007 v České republice

3.1 Analýza vyplácených dávek v letech 2003 – 2006

Výdaje na dávky státní sociální podpory jsou v České republice přerozdělovány do krajů a poté do jednotlivých okresů. Graf 3.1 zachycuje podíly jednotlivých krajů na celkových nákladech na dávky státní sociální podpory v ČR v roce 2003 a lze říci, že tento stav se v průběhu analyzovaných let zásadně neměnil.

Graf 3.1:

Zdroj: ČSÚ ČR, vlastní zpracování.

Největší podíl na výdajích na dávky SSP měl v letech 2003 až 2006 Moravskoslezský kraj a to okolo 15 %. K dalším poměrně vysoce zastoupeným krajům patřil Jihomoravský kraj, Středočeský kraj a Ústecký kraj, jejichž zastoupení na nákladech na dávky SSP činilo okolo 10 – 11 %.

Důležitým aspektem dávek státní sociální podpory jsou jak jejich absolutní, tak jejich průměrné výše. Specifickým rysem průměrné výše dávek státní sociální podpory je její poměrně rychlé zvyšování, kdy mezi roky 2003 – 2006 došlo k navýšení průměrné vyplácené dávky o 33 % (z částky 804 Kč v roce 2003 na 1070 Kč v roce 2006). Nejvyšší průměrná dávka byla ve sledovaných letech vyplácená v Hlavním městě Praha a to až o 20 % vyšší než byla celková průměrná dávka vyplácená v daném roce v České republice.

Oproti tomu nejnižší průměrná dávka byla ve sledovaném období vyplácená v kraji Vysočina, kde celková průměrná dávka v ČR byla přibližně o 6 % vyšší než průměrná dávka vyplácená v tomto kraji. Největší počet dávek bylo dlouhodobě vypláceno v Moravskoslezském kraji, dále také v kraji Jihomoravském, Středočeském a Ústeckém. Toto pořadí se příliš neměnilo.

3.1.1 Přídavek na dítě

Konstrukce přídavku na dítě byla upřesněna již v kapitole 2.2. Koeficienty pro výpočet tohoto přídavku se v letech 2003 – 2006 neměnily. Změna nastala až v roce 2007, kdy se koeficient pro výpočet dávky ve zvýšené výměře zvýšil z 1,10 na 1,50, v základní výměře z 1,80 na 2,40 a ve snížené výměře z 3,0 na 4,0.

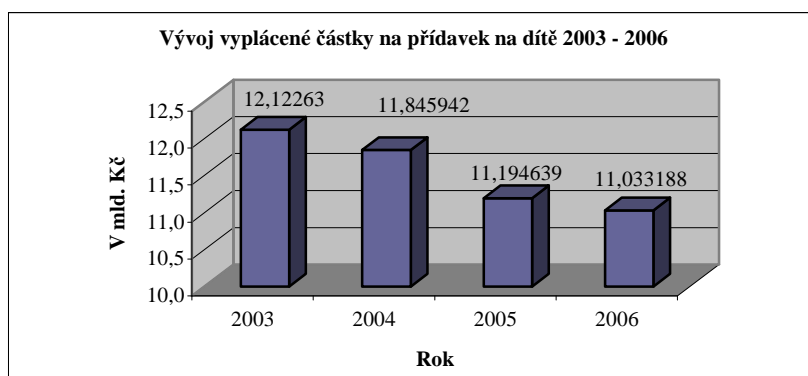
Tab. 3.1: Vývoj přídavku na dítě v ČR

Rok	2003	2004	2005	2006
K výplatě v tis. Kč	12 122 629	11 845 942	11 194 639	11 033 188
Počet přiznaných dávek	22 736 436	22 813 941	21 743 705	21 198 543

Zdroj: MPSV ČR, vlastní zpracování.

Z výše uvedené tabulky je patrné, že v roce 2004 došlo k mírnému nárůstu počtu přiznaných dávek oproti roku 2003, poté počet dávek klesá. Taktéž se snižuje celková částka vyplácená na přídavek na dítě, jak je znázorněno v grafu 3.2.

Graf 3.2:

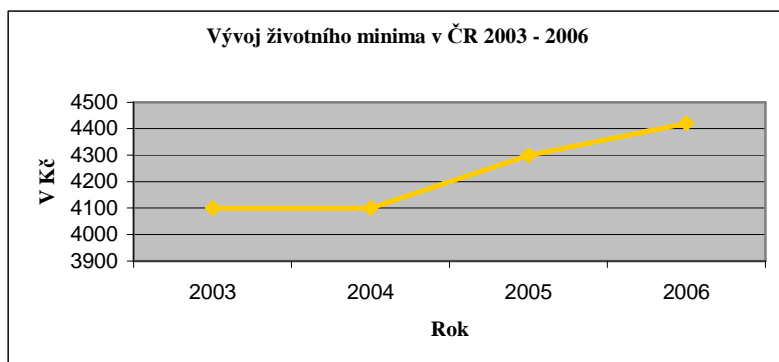

Zdroj: MPSV ČR, vlastní zpracování.

Průměrná výše přídavku na dítě byla ve sledovaném období nejvyšší v roce 2003 a to 533 Kč, poté mírně klesala (o jednotky procent), avšak lze říci, že se mezi léty 2004 – 2006 pohybovala okolo 518 Kč.

Pokles počtu vyplácených dávek a celkové částky na výplatu přídavku na dítě není způsoben změnami v zákoně o státní sociální podpoře, ale změnami ve výši životního minima v jednotlivých letech a samozřejmě i jinými ukazateli (jako např. porodnost, ale je možný i vliv nezaměstnanosti, viz níže).

Graf 3.3:

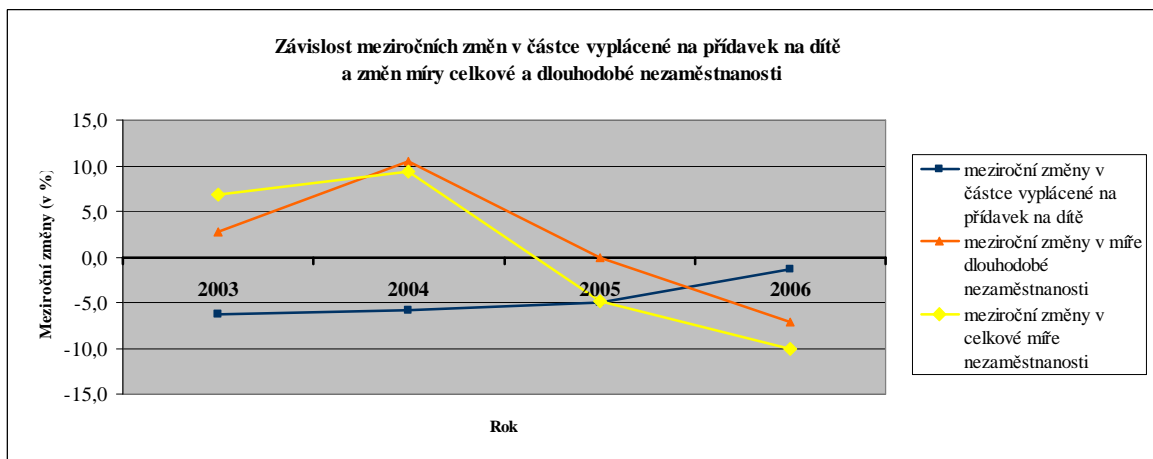

Zdroj: MPSV ČR, vlastní zpracování.

Z výše uvedeného grafu je patrný trend vývoje životního minima, který od roku 2001 – 2004 stagnoval, k růstu dochází opět v roce 2005 a to mělo velký vliv i na výši a počtu dávek státní sociální podpory vyplácených v závislosti na vývoji životního minima.

Možná závislost mezi výdaji na vyplácení přídavku na dítě a míře nezaměstnanosti je řešena v grafu 3.4.

Graf 3.4:

Zdroj: MPSV a ČSÚ ČR, vlastní zpracování.

Z grafu 3.4 plyne, že vývoj celkové částky vyplácené na přídavek na dítě a míry jak celkové tak dlouhodobé nezaměstnanosti nemá zcela shodný trend, v letech 2003 – 2004 se jedná o nepřímou úměru, zatímco v letech 2005 – 2006 je již trend obou veličin

stejný. V roce 2005 se ovšem nic zásadního pro vzájemný vývoj těchto veličin nestalo, proto lze usuzovat, že vývoj míry nezaměstnanosti nemá na celkovou částku vyplácenou na příspěvek na dítě žádný zásadní vliv.

3.1.2 Sociální příplatek

Konstrukce sociálního příplatku je složitější než u ostatních dávek. Nárok na tento příplatek má osoba pečující alespoň o jedno nezaopatřené dítě, jejíž rozhodný příjem v rodině je nižší než součin částky životního minima rodiny, popřípadě zvýšeného životního minima³⁵ rodiny a koeficientu 2,0 (od ledna 2008). V letech 2003 – 2006 byl tento koeficient 1,6 a v roce 2007 se zvýšil na 2,2.

Výše příplatku v roce 2008 se stanoví podle následujícího vzorce:

36

$$\text{Sociální příplatek} = \text{ŽM dítěte} - \frac{\text{ŽM dítěte} \times \text{Příjem rodiny v rozhodném období}}{\text{ŽM} \times 2,0}$$

Do výpočtu sociálního příplatku se promítly stejně jako do nároku na dávku změny v konstrukci životního minima, a to jednak změnou koeficientu a jednak to, že životní minimum již nezohledňuje náklady na domácnost.

Tab. 3.2: Vývoj sociálního příplatku v ČR

Rok	2003	2004	2005	2006
K výplatě v tis. Kč	5 358 490	5 278 636	4 778 873	4 418 307
Počet přiznaných dávek	4 454 047	4 478 535	3 985 537	3 585 783

Zdroj: MPSV ČR, vlastní zpracování.

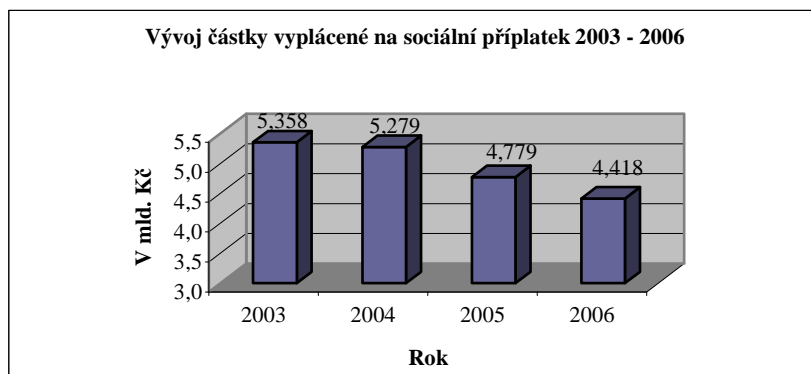
Z tab. 3.2 vyplývá, že v letech 2003 a 2004 byl počet přiznaných dávek téměř totožný, ovšem v roce 2005 došlo oproti roku 2004 k 11% poklesu počtu přiznaných dávek

³⁵ Při stanovení výše sociálního příplatku se částka životního minima nezaopatřeného dítěte násobí, pokud se jedná např. o dítě dlouhodobě těžce zdravotně postižené koeficientem 3,0; dítě dlouhodobě zdravotně postižené koeficientem 2,67; dítě dlouhodobě nemocné koeficientem 1,34; děti, které se narodily současně koeficientem 1,22; dítě, které studuje na střední škole nebo na vysoké škole v prezenční formě studia koeficientem 1,20. Koeficient se také zvyšuje, pokud jsou oba rodiče nebo osamělý rodič či jeden z rodičů dlouhodobě těžce zdravotně postižení, nebo pokud jde o osamělého rodiče.

³⁶ *Sociální příplatek – právní úprava a její změny.* [online] [cit. 2007-11-21]. Dostupné na: http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=154&typ=r&levelid=SZ_474.HTM

a v roce 2006 se opět počet těchto dávek snižoval o dalších 10 %. Taktéž celková částka k výplatě sociálního příplatku se v celém sledovaném období snižovala, jak plyne i z níže uvedeného grafu.

Graf 3.5:

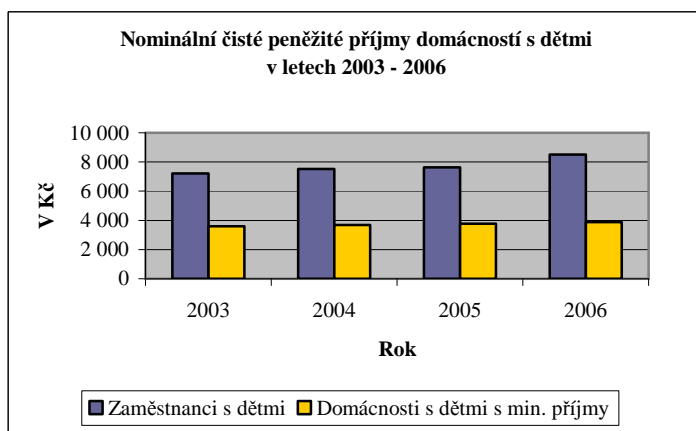

Zdroj: MPSV ČR, vlastní zpracování.

Průměrná výše sociálního příplatku se v průběhu sledovaných let příliš neměnila (asi jen o 2 % se každoročně buďto zvyšovala či snižovala), pohybovala se okolo 1 200 Kč.

Výši sociálního příplatku ovlivňuje především výše příjmu rodiny, a to tak, že čím je příjem nižší, tím je vyšší sociální příplatek. Tuto situaci potvrzuje i graf 3.6, který zachycuje vývoj čistých peněžitých příjmů domácností s dětmi, ze kterého je možné vyvodit nepřímou závislost mezi výši peněžitých příjmů domácností a celkové částky vyplácené na tuto dávku, tedy díky růstu peněžitých příjmů domácností dochází ke snižování celkové částky, která je na sociální příplatek vyplácená.

Graf 3.6:

Zdroj: ČSÚ ČR, vlastní zpracování.

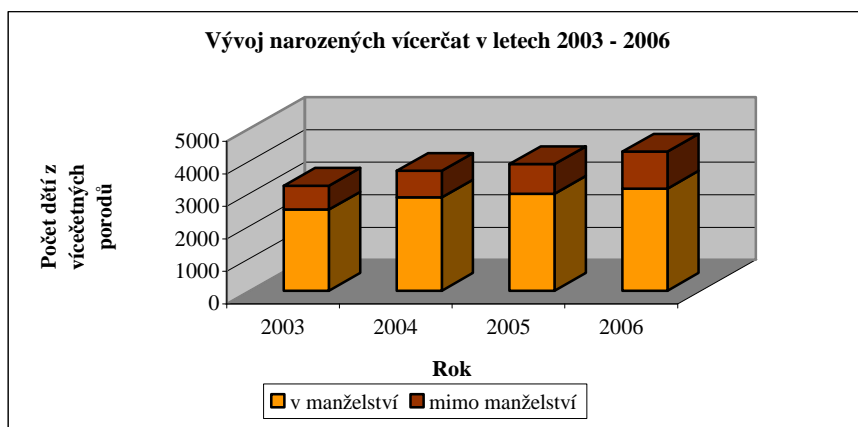
Hlavní příčinou zvýšení pracovních příjmů bylo každoroční zvýšení průměrné nominální mzdy o 5,2 až 8,7 % v období 2000 - 2006, poměrně příznivý byl i inflační vývoj, šlo tedy o nejrychlejší růst reálných mezd od roku 1996.

Další skutečností ovlivňující výši sociálního příplatku (obdobně i nárok na dávku) je zdravotní postižení dítěte nebo rodiče, osamělost rodiče a narození více dětí současně (do tří let jejich věku).

Vzhledem k tomu, že účelem sociálního příspěvku je přispívat rodině na náklady spojené s péčí o dítě, promítají se do výše dávky též některé skutečnosti objektivně ovlivňující výši nákladů rodiny. Na straně dítěte se může jednat o některý ze stupňů zdravotního postižení, přitom platí přímá úměra mezi stupněm postižení a zvýšením dávky.

Další skutečností ovlivňující výši sociálního příplatku je vícedětný porod. Narodí-li se současně dvě nebo více dětí, jsou výhodněji pro tyto účely posuzovány až do dosažení tří let věku. Vývoj narozených vícero dětí v České republice v letech 2003 – 2006 zachycuje graf 3.7 a je patrné, že tento vývoj má stejný trend jako celkové zvyšování porodnosti v ČR.

Graf 3.7:

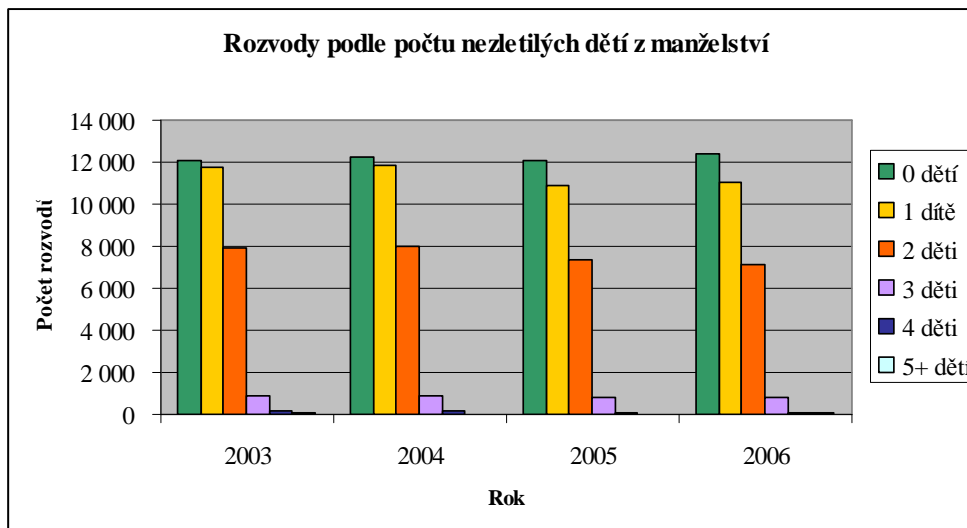

Zdroj: ČSÚ ČR, vlastní zpracování.

V posledních letech dochází v ČR k růstu porodnosti, to se odráží samozřejmě i na růstu vícečetných porodů, které zvyšují náklady na výplatu sociálního příplatku. Tento aspekt na výdaje na sociální příplatek ovšem není až tak silný, takže i když dochází k nárůstu vícečetných porodů, přesto celkové výdaje na tuto dávku klesají.

Na straně rodiče je skutečností ovlivňující výši této dávky v první řadě rovněž zdravotní postižení, v úvahu je brán na rozdíl od dítěte jen nejtěžší stupeň postižení. Další situací je osamělost rodiče. Za osamělého se považuje rodič ovdovělý, rozvedený (viz následující graf) nebo svobodný, který nežije s druhem.

Graf 3.8:

Zdroj: ČSÚ ČR, vlastní zpracování.

Ve sledovaném období dochází k poklesu počtu a intenzity rozvodů. Novým fenoménem nevídaným od legislativní změny v roce 1999 je pokles počtu a intenzity rozvodů. Například během roku 2005 bylo rozvedeno o 1 772 méně manželství než v roce předchozím, tedy 31,3 tisíce, což bylo 88 % z celkového počtu podaných žádostí o rozvod. Ukazatel úhrnné rozvodovosti dosáhl v roce 2005 hodnoty 47,3 % manželství končících rozvodem za předpokladu neměnných intenzit rozvodovosti. Vývoj rozvodovosti tak v roce 2004 kulminoval a následně se intenzita procesu nadále snižuje či stabilizuje okolo hranice 30 tisíc rozvodů ročně.

Nejvíce rozvodů je uskutečněno v bezdětných manželstvích, přesto i počet rozvodů s jedním až třemi dětmi je poměrně dosti vysoký. To má tedy za následek mírný růst osamělých rodičů s dětmi (i když míra růstu rozvodů klesá), kteří mají nárok na sociální příplatek.

3.1.3 Příspěvek na bydlení

Příspěvek na bydlení je konstruován jako rozdíl mezi normativními náklady na bydlení a rozhodným příjmem rodiny vynásobeným koeficientem 0,30 a na území hlavního

města Prahy koeficientem 0,35. Pokud jsou náklady na bydlení nižší než normativní náklady na bydlení, náleží tato dávka ve výši rozdílu mezi náklady na bydlení a rozhodným příjmem rodiny vynásobeným výše uvedeným koeficientem. Pokud ale rozhodný příjem rodiny nedosahuje částky životního minima rodiny, započítává se pro stanovení výše příspěvku na bydlení jako rozhodný příjem rodiny částka odpovídající životnímu minimu této rodiny.³⁷

V letech 2003 – 2006 byla konstrukce příspěvku ovšem jiná, výše příspěvku na bydlení činila za kalendářní měsíc rozdíl mezi částkou nákladů na domácnost rodiny a podílem, v jehož čitateli byl součin částky nákladů na domácnost rodiny a rozhodného příjmu rodiny a ve jmenovateli součin částky životního minima rodiny a koeficientu 1,60.

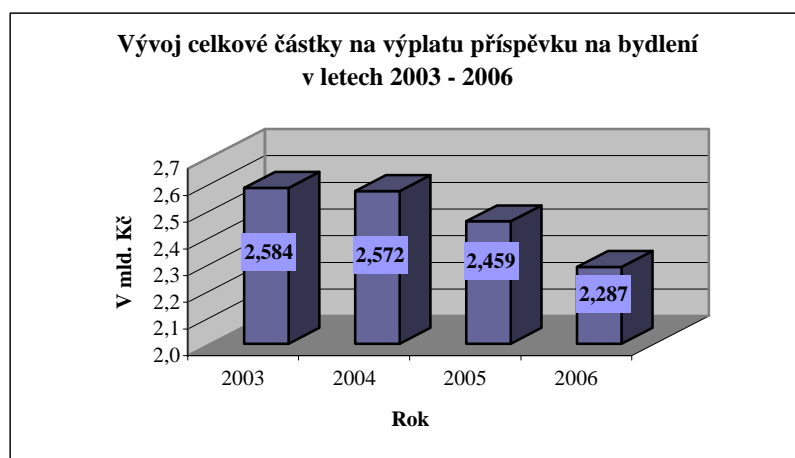
Tab. 3.3: Vývoj příspěvku na bydlení v ČR

Rok	2003	2004	2005	2006
K výplatě v tis. Kč	5 358 490	5 278 636	4 778 873	4 418 307
Počet přiznaných dávek	4 454 047	4 478 535	3 985 537	3 585 783

Zdroj: MPSV ČR, vlastní zpracování.

Tak jako u předchozích dávek tak i u této dochází ke snižování celkové částky vyplácené na příspěvek na bydlení, jak vyplývá z grafu 3.9. Také počet přiznaných dávek ve sledovaném období klesá mimo roku 2004, kdy docházelo k nepatrnému nárůstu a to lze zdůvodnit tím, že bylo přiznáno více těchto dávek avšak v nižší průměrné částce oproti předchozímu roku. V ostatních letech dochází k nárůstu průměrné dávky, mezi léty 2003 až 2006 o téměř 9 % (z 742 Kč v roce 2003 na 806 Kč v roce 2006).

Graf 3.9:

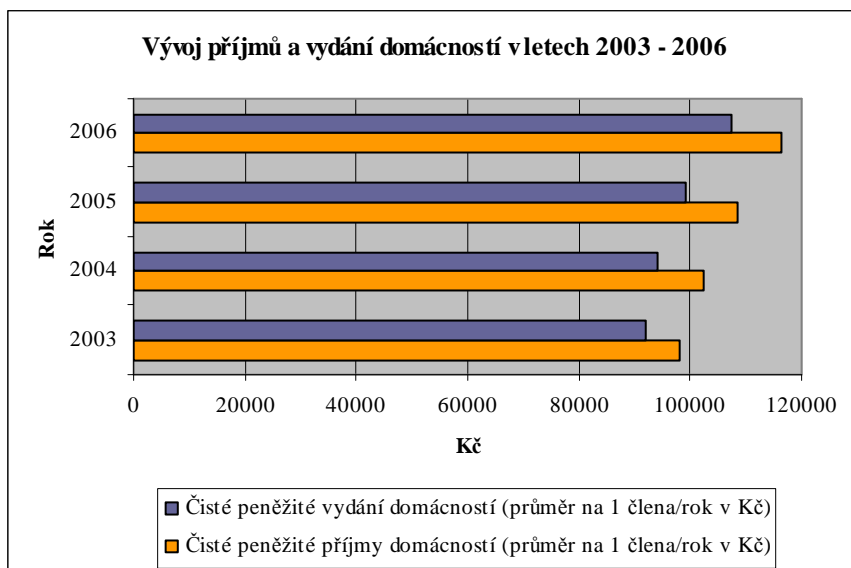
Zdroj: MPSV ČR, vlastní zpracování.

³⁷ BŘESKÁ, N. A SPOL. *Státní sociální podpora*, 2007.

U většiny příjmově testovaných dávek dochází k poklesu počtu příjemců těchto dávek a to se týká i příjemců příspěvku na bydlení. Důvodem byl hlavně rychlejší růst příjmů domácností a naopak velmi malý růst cenové hladiny, který nevedl k valorizaci životního minima. Náklady na bydlení sice každoročně poměrně rychle rostou (viz graf 3.10), poskytování příspěvku však skutečné náklady na bydlení nezohledňovalo, k tomu došlo až od ledna 2007.

Jak již bylo zmíněno, výše příspěvku je přímo závislá na nákladech na domácnost a nepřímo závislá na příjmu rodiny. Proto následující graf zachycuje vývoj příjmů a také vydání domácností.

Graf 3.10:

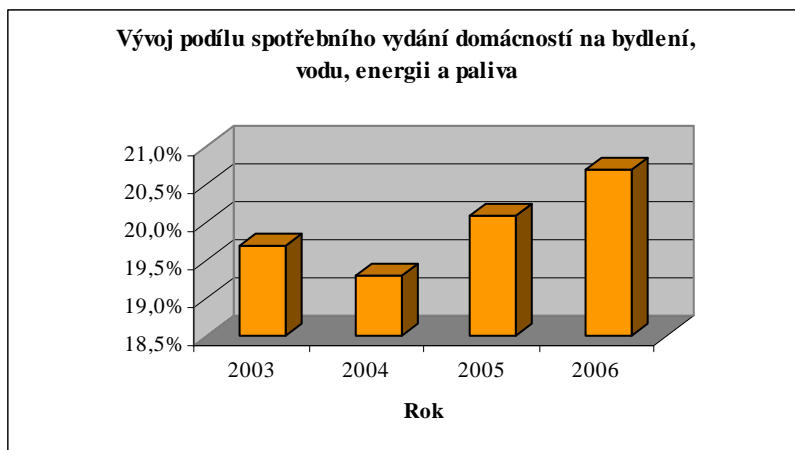

Zdroj: ČSÚ ČR, vlastní zpracování.

Čisté peněžité příjmy se zvyšují, tedy to má za následek snižování průměrné vyplácené dávky na příspěvek na bydlení a tedy snižování celkové částky vyplácené na tuto dávku, jak zachycoval graf 3.9.

Z následujícího grafu je patrné, že podíl vydání domácností na bydlení a spotřebu s ním spojenou má kromě roku 2004 rostoucí tendenci. Tedy by se zdálo, že vývoj počtu vyplácených dávek zachycený v tab. 3.3 si s vývojem podílu na vydání domácností na bydlení v roce 2004 odporují, avšak v grafu 3.11 se jedná pouze o vyjádření procentního podílu, nikoli o vývoj absolutních částek.

Graf 3.11:

Zdroj: ČSÚ ČR, vlastní zpracování.

Přesto je zřejmé, že domácnosti vydávají za bydlení a spotřebu s ním spojenou čím dál větší část svých příjmů.

3.1.4 Rodičovský příspěvek

V roce 2004 došlo ke změně v nároku a ve výpočtu výše rodičovského příspěvku oproti roku předchozímu. K 1. 1. 2004 byl zrušen limit možného výdělku rodiče pobírajícího rodičovský příspěvek a k 1. 5. 2004 byl zvýšen koeficient pro výpočet výše rodičovského příspěvku z 1,1 na 1,54³⁸, což představovalo cca tisícikorunový nárůst jeho hodnoty oproti roku 2003 (z 2 552 Kč na 3 573 Kč). To vyústilo v až 30% nárůst výdajů na rodičovský příspěvek za celý rok 2004, jak znázorňuje i graf 3.12.

V letech 2004 – 2006 se výše rodičovského příspěvku již příliš nezvyšovala, jednalo se spíše o desítky korun (z 3 573 Kč v roce 2004 až do 3 696 Kč v roce 2006). K zásadnímu nárůstu výše dávky došlo ovšem v roce 2007, kterému bude věnována zvláštní kapitola.

Tab. 3.4: Vývoj rodičovského příspěvku v ČR

Rok	2003	2004	2005	2006
K výplatě v tis. Kč	7 833 963	10 482 273	12 626 598	13 525 724
Počet přiznaných dávek	3 072 872	3 332 024	3 511 655	3 697 536

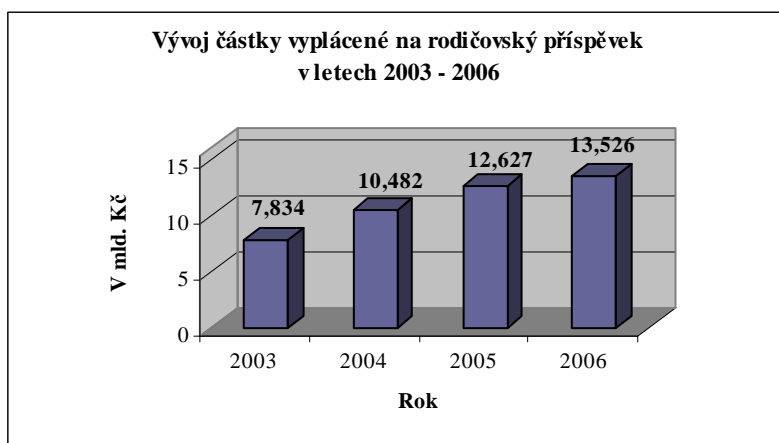
Zdroj: MPSV ČR, vlastní zpracování.

³⁸ Jedná se o koeficient násobku životního minima na výživu a ostatní základní osobní potřeby rodiče.

V roce 2005 zaznamenal rodičovský příspěvek další vysoký (cca 20%) nárůst výdajů až na 12,6 mld. Kč, čímž se stal „nejnákladnější“ dávkou SSP, neboť zaujímal již téměř dvoupětinový podíl na celkových výdajích.

Od 1. 1. 2008 je ovšem konstrukce této příjmově netestované dávky zcela změněna, jak již bylo zmíněno v kapitole 2.3 Dávky státní sociální kontroly. Tímto rokem se ovšem v analýze nezabýváme.

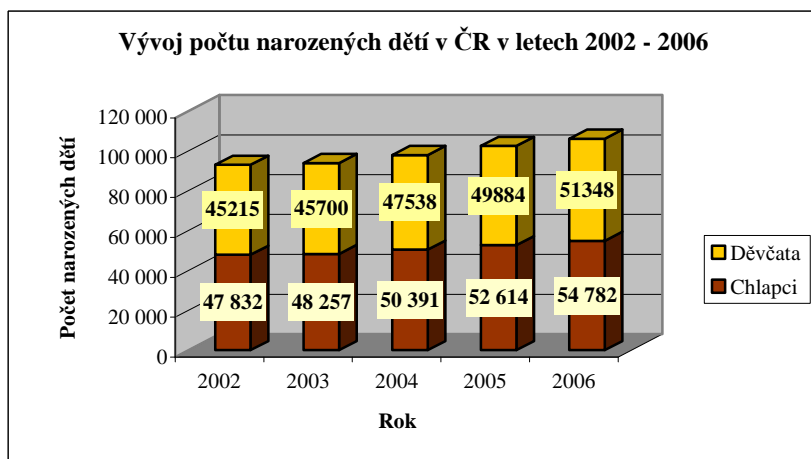
Graf 3.12:

Zdroj: MPSV ČR, vlastní zpracování.

Oproti výdajům na příjmově testované dávky mají celkové výdaje na dávky, jejichž poskytování nezávisí na příjmu rodiny či příjemce, rostoucí trend. Totéž platí i u rodičovského příspěvku a je to dáno jak změnou legislativy (pro rok 2004), tak také nárůstem počtu příjemců dávky díky zvyšování porodnosti v ČR, kterou zachycuje následující graf.

Graf 3.13:

Zdroj: ČSÚ ČR, vlastní zpracování.

Česká republika je charakterizována nízkou úrovní plodnosti a sňatečnosti, záporným přirozeným přírůstkem a vysokou rozvodovostí. Ale v souladu s trendy posledních let úroveň plodnosti pozvolna roste a klesá potratovost. Počet živě narozených (v roce 2005 o 4 547 vyšší než v roce předchozím) dosáhl hodnoty 102,2 tisíce a poprvé od roku 1994 tak překročil hranici sta tisíc. Tato mírně rostoucí úroveň plodnosti má za následek zvyšování příjemců rodičovského příspěvku a také celkových nákladů na výplatu dávky, protože příjmy rodiny zde nejsou brány v potaz.

3.1.5 Příspěvek na školní pomůcky

Tato jednorázová příjmově netestovaná dávka byla zavedena v květnu 2006 a byla stanovena ve výši 1 000 Kč. Avšak k 1. 1. 2008 byla opět zrušena.

Jednalo se spíše o plošné nesystémové populistické opatření, významově zanedbatelné. Tato dávka byla nepříliš efektivně vynaložená a vyplácená zbytečně širokému okruhu osob. Zároveň chyběla možnost kontroly skutečného využití tohoto příspěvku. Zároveň její výše nestačí skutečně sociálně slabým rodinám na vybavení prvňáčka do školy. Těmto rodinám mohou být tyto výdaje hrazeny v systému dávek pomoci v hmotné nouzi.

V roce 2006 bylo přiznáno 65 174 příspěvků na školní pomůcky a bylo vyplaceno tedy zhruba 65 mil. Kč. V systému státní sociální podpory se jedná tedy o poměrně zanedbatelnou dávku, protože v roce 2006 představovala podíl 0,2 % z počtu přiznaných dávek a také zhruba jen 0,2 % plynulo na výplatu této dávky z celkové vyplacené částky ze státní sociální podpory.

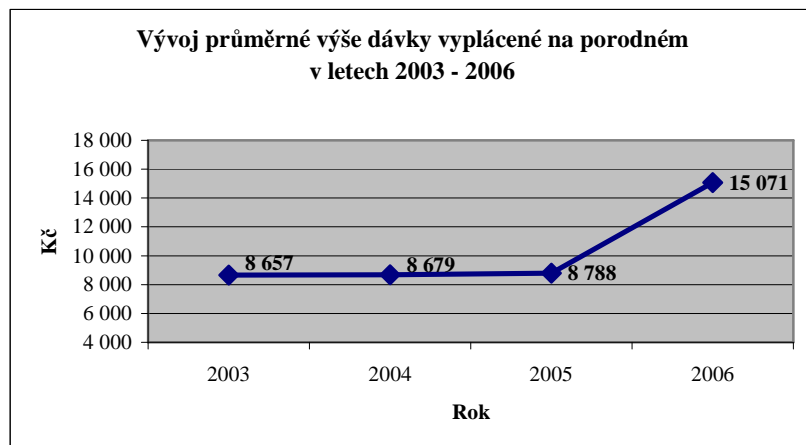
3.1.6 Porodné

Tato dávka patří taktéž mezi příjmově netestované. Výše porodného byla do března 2006 tvořena 5násobkem částky životního minima na osobní potřeby dítěte, při narození dvou dětí zároveň 6násobkem a 3 a více dětí 10násobkem součtu částek životního minima na osobní potřeby těchto dětí.

Pro děti narozené od 1.dubna 2006 do 31. prosince 2006 činilo porodné při narození jednoho dítěte 10násobek částky životního minima na osobní potřeby dítěte.

Narodilo-li se dvě a více dětí současně, pak výše porodného činilo 15násobek součtu částek životního minima na osobní potřeby těchto dětí. Toto zvýšení koeficientů se odráží i na nárůstu průměrné vyplácené částky na porodné (viz graf 3.14) a samozřejmě také zvýšení celkové částky vyplácené na porodné a to o 78 % (viz tab. 3.5).

Graf 3.14:

Zdroj: MPSV ČR, vlastní zpracování.

Od 1. ledna 2007 činilo porodné při narození jednoho dítěte 11,10násobek částky životního minima dítěte. Narodilo-li se dvě a více dětí současně, pak výše porodného činilo 16,60násobek součtu částek životního minima těchto dětí. Od ledna 2008 je ovšem konstrukce porodného zcela změněna, aby se docílilo snižování nákladů na výplatu této dávky a to stanovením pevné částky v jednotné výši 13 000 Kč na každé narozené dítě.

Tab. 3.5: Vývoj porodného v ČR

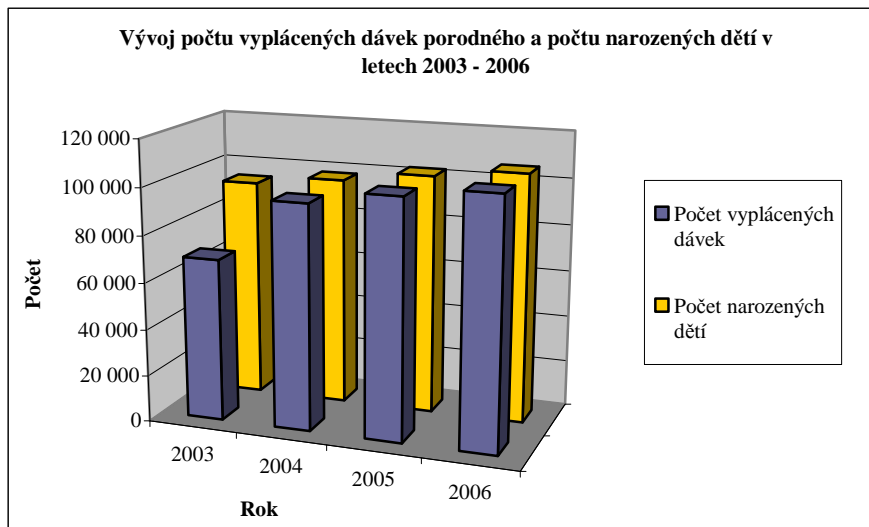
Rok	2003	2004	2005	2006
K výplatě v mil. Kč	601,451	834,947	895,479	1 591,203
Počet přiznaných dávek	69 475	96 204	101 898	105 844

Zdroj: MPSV ČR, vlastní zpracování.

Počet přiznaných dávek přímo úměrně závisí na počtu narozených dětí. Tato skutečnost je zachycena na následujícím grafu, který tento společný trend potvrzuje a je zřejmé, že počet narozených dětí je téměř shodný s počtem vyplácených dávek.

Mírný převis počtu narozených dětí nad počtem vyplácených dávek, který je z grafu 3.15 zřejmý, je dán převážně vícečetnými porody, při kterých má rodič nárok jen na jednu dávku porodného (i když do roku 2007 ve vyšší částce než při narození jen jednoho dítěte).

Graf 3.15:

Zdroj: MPSV ČR a ČSÚ ČR, vlastní zpracování.

A jak již bylo zmíněno v grafu 3.7 u podkapitoly Sociální příplatek, tak i vícečetných porodů mírně přibývá.

3.1.7 Pohřebné

Pohřebné patří mezi jednorázové příjmově netestované dávky a je pevně stanoveno již od ledna 1998 ve výši 5 000 Kč. Od 1. 1. 2008 je omezen nárok na pohřebné jen pro osoby, které vypravily pohřeb nezaopatřenému dítěti s trvalým pobytem v ČR. Je zde tedy snaha o snižování částky vyplácené na tuto dávku a to tak, že bude proudit pouze rodinám s dětmi.

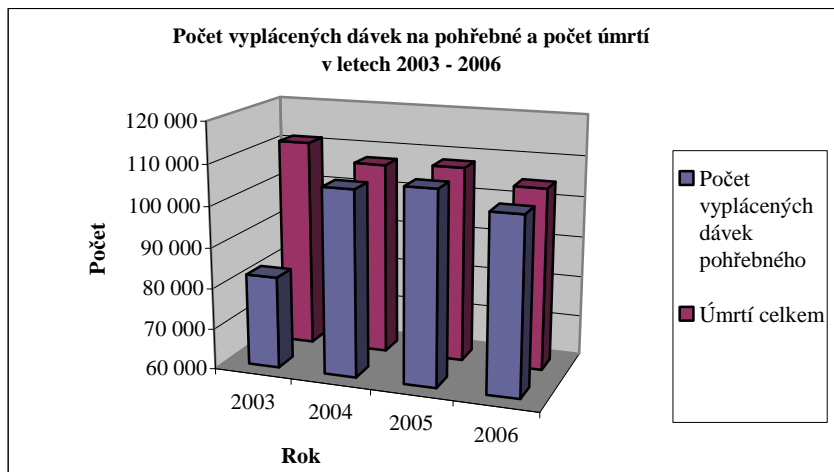
Tab. 3.6: Vývoj pohřebného v ČR

Rok	2003	2004	2005	2006
K výplatě v mil. Kč	412,465	527,320	533,432	512,851
Počet přiznaných dávek	82 493	105 460	107 083	102 970

Zdroj: MPSV ČR, vlastní zpracování.

Ve sledovaném období tedy počet přiznaných dávek přímo úměrně závisí na úmrtnosti v České republice. Tyto skutečnosti zachycuje následující graf, ve kterém je zřejmé, že jakmile v roce 2006 úmrtnost mírně klesla, tak i počet vyplácených dávek (a samozřejmě i celková částka vyplácená na pohřebné) se snižoval.

Graf 3.16:

Zdroj: MPSV ČR a ČSÚ ČR, vlastní zpracování.

Takže lze říci, že stav vyplácení dávek na pohřebné odpovídá demografickému meziročnímu vývoji úmrtnosti obyvatel České republiky.

3.1.8 Dávky pěstounské péče

Dávky pěstounské péče jsou příjmově testované a zahrnují čtyři dávky – příspěvek na úhradu potřeb dítěte, odměna pěstouna, příspěvek při převzetí dítěte a příspěvek na nákup motorového vozidla. Konstrukce těchto dávek byla uvedena již v kapitole 2.3 Dávky státní sociální podpory a souhrnný vývoj těchto čtyř dávek zachycuje následující tabulka, která jasně ukazuje pozvolný a plynulý nárůst jak celkové vyplacené částky na dávky pěstounské péče tak i počtu přiznaných dávek.

Největší pohyb průměrné vyplacené částky z dávek pěstounské péče zaznamenal příspěvek na nákup motorového vozidla, který se v prvních třech sledovaných letech meziročně snižoval o téměř 15 %, až v roce 2006 došlo k nárůstu průměrné částky o 10 % (na 67 571 Kč). Průměrná výše příspěvku na úhradu potřeb dítěte meziročně téměř rovnoměrně rostla o 1 – 2 % (na 4 012 Kč v roce 2006). Průměrná výše dávky odměna pěstouna se zásadně zvýšila (a to o více jak 70 %) mezi léty 2005 a 2006 z částky 1 654 Kč na 2 836 Kč.

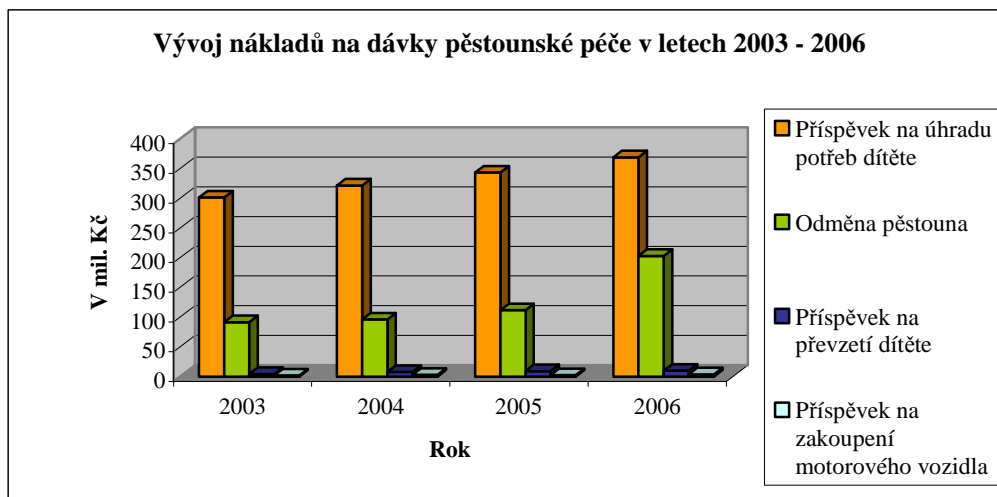
Tab. 3.7: Vývoj dávek pěstounské péče v ČR

Rok	2003	2004	2005	2006
K výplatě v mil. Kč	399	428	467	585
Počet přiznaných dávek	139 343	147 761	155 661	164 728

Zdroj: MPSV ČR, vlastní zpracování.

V grafu 3.17 je znázorněn vývoj nákladů na jednotlivé dávky pěstounské péče, který má u všech těchto dávek pozvolně vzrůstající trend. Avšak u odměny pěstouna stojí za pozornost nárůst nákladů mezi léty 2005 a 2006 a to o více než 80 %, přičemž počet přiznaných dávek vzrostl pouze o 6 %. Tento výrazný výkyv je dán legislativní změnou k lednu 2006, kdy došlo ke zvýšení koeficientu pro výpočet výše dávky z 0,5 na 1,0 a tedy i k nárůstu průměrné vyplácené dávky, jak již bylo zmíněno výše.

Graf 3.17:

Zdroj: MPSV ČR, vlastní zpracování.

Pozvolný nárůst nákladů i počtu přiznaných dávek pěstounské péče je zapříčiněn mírným nárůstem přijatých dětí do pěstounské péče, jak je znázorněno v příloze č. 1, ze které je zřejmý trend nárůstu počtu dětí svěřených do pěstounské péče zejména v posledních pěti letech. Tento nárůst však v číselném vyjádření představuje nárůst o zhruba 600 dětí mezi lety 2000 a 2005.

Nárůst počtu dětí v pěstounské péči zároveň není provázen očekávaným poklesem dětí umísťovaných do zařízení ústavní výchovy, naopak tento počet v posledních třech letech roste.

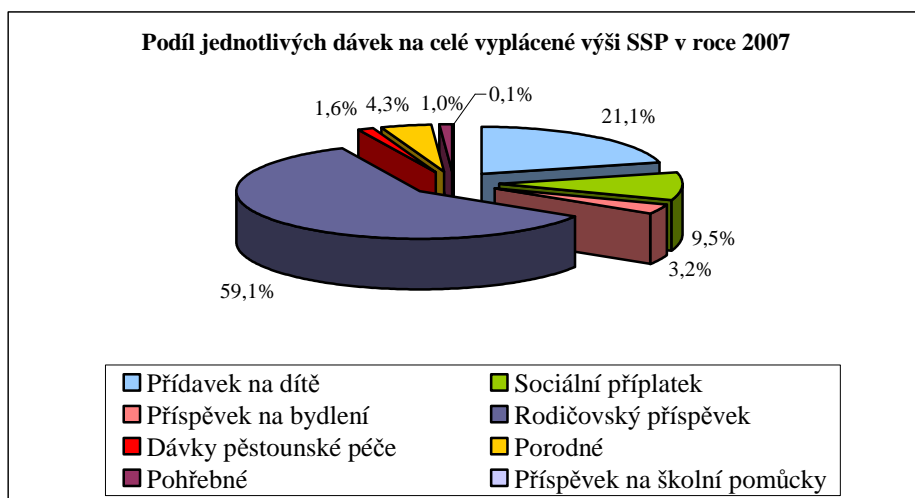
Uvedený stav lze nejpravděpodobněji vysvětlit tím, že existuje jen velmi malá míra závislosti mezi počtem dětí v zařízeních ústavní výchovy a v pěstounské péči. V praxi to znamená, že do pěstounské péče se dostává jen velmi malé procento dětí, které jsou již umístěné do zařízení ústavní výchovy.³⁹

³⁹ ETTLEROVÁ, S. *Analýza: Vývoj a struktura dávek státní sociální podpory*. [online] [2006-06-26] [cit. 2007-11-23]. Dostupné na: http://www.demografie.info/?cz_detail_clanku=&artclID=354

3.2 Analýza vyplácených dávek za rok 2007

V roce 2007 došlo k několika zásadním změnám v konstrukci či vyplácení některých dávek státní sociální podpory. Jako nejzásadnější je nutno uvést změnu ve výši rodičovského příspěvku, která se více než zdvojnásobila a to na částku 7 582 Kč měsíčně a to se odrazilo především ve 20% nárůstu podílu rodičovského příspěvku na celkové částce, která je vyplácená na dávky státní sociální podpory. Byla tedy v roce 2007 (stejně jako již v roce 2006) nejnákladnější dávkou SSP v ČR, jak je patrné z grafu 3.18.

Graf 3.18:

Zdroj: MPSV ČR, vlastní zpracování.

Od 1. ledna 2007 došlo ke snížení úředně stanoveného životního minima o více než 60 %, od kterého se odvíjejí i sociální dávky včetně přídavků na děti. Došlo ale zároveň k úpravě výpočtu nároku na přídávky na děti a jejich výše. Na přídávky na děti měly v roce 2006 nárok rodiny, jejichž příjmy nepřekročily trojnásobek životního minima. Na základě životního minima se též počítala výše dávky. Prostým snížením životního minima by došlo nejen ke snížení počtu rodin, které by na přídavek dosáhly, ale také ke snížení výsledné dávky.

Co je pro výši nároku na dávky podstatné je, že se se snížením životního minima zvýšila hranice příjmů, do níž měla rodina na přídávky na děti nárok. Zatímco ještě v roce 2006 byla hranice stanovena na 3násobek životního minima, od 1. ledna 2007 činila tato hranice 4násobek životního minima. Jak se u modelových rodin změnila hranice příjmů, do níž ještě nárok na přídávky na děti mají, ukazuje tab. 3.8.

Tab. 3.8: Změna maximálního příjmu pro nárok na přídatky na děti

Složení domácnosti	Od 1.1.2007	V r. 2006	Změna maximálního příjmu pro nárok na přídatky na děti	
1 dospělý, 1 dítě (5 let)	17 950 Kč	20 340 Kč	- 2 420 Kč	88,10 %
1 dospělý, 2 děti (5 let a 16 let)	26 920 Kč	29 820 Kč	- 2 900 Kč	90,27 %
2 dospělí, 1 dítě (5 let)	28 320 Kč	29 430 Kč	- 1 110 Kč	96,23 %
2 dospělí, 2 děti (8 a 16 let)	38 760 Kč	37 620 Kč	+ 1 140 Kč	103,03 %
2 dospělí, 3 děti (5, 8 a 16 let)	45 160 Kč	44 070 Kč	+ 1 090 Kč	102,47 %

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování.

Zatímco úplné rodiny si v roce 2007 mohly vydělat více, aniž by ztratily na přídatky na děti nárok, neúplné rodiny s jedním dospělým živatelem měly maximální hranici příjmu pro přiznání nároku na přídatek na děti nižší.

S maximální hranicí příjmů se změnila i pásma příjmů pro zvýšenou, základní a sníženou výměru. Zvýšenou výměru přídatků na děti získaly v roce 2006 rodiny s příjmy do 1,1násobku, základní do 1,8násobku a sníženou do již zmíněného trojnásobku životního minima. V roce 2007 byla pásma posunuta na 1,5násobek, 2,4násobek a čtyřnásobek životního minima. Díky těmto změnám (jak životního minima i změnou koeficientů) došlo v roce 2007 ke snížení celkové vyplácené částky na přídatek na dítě o 7 %, což je oproti předchozímu roku (2%) větší pokles a také se snížil podíl této dávky na celkové částce, která je vyplácená na dávky státní sociální podpory o 11 %

Změny také nastaly v nároku na sociální příplatek, kde došlo ke zvýšení koeficientu z 1,6 na 2,2 násobek životního minima. Takže díky zásadně sníženému životnímu minimu byl odepřen nárok na tuto dávku značnému množství rodin, avšak díky zvýšení koeficientu se toto snížení počtu rodin v podstatě vyrovnalo a dokonce v roce 2007 došlo k mírnému nárůstu celkové částky, která na sociální příplatek byla vyplacena.

V roce 2007 došlo také ke změně konstrukce příspěvku na bydlení. Od ledna 2007 byly sestaveny normativní náklady na bydlení, které jsou propočítány na průměrné velikosti bytů pro daný počet osob v nich trvale bydlících. A současně se snížením životního minima náklady na tuto dávku v roce 2007 snížily téměř o 32 %.

Výdaje za rok 2007 se proti předcházejícímu roku zvedly téměř o 20 miliard korun. Zatímco v roce 2006 činily 34 mld. Kč, loni se pohybovaly kolem 49 mld. Kč. Důvod je především v tom, že politici před parlamentními volbami v roce 2006 odhlasovali

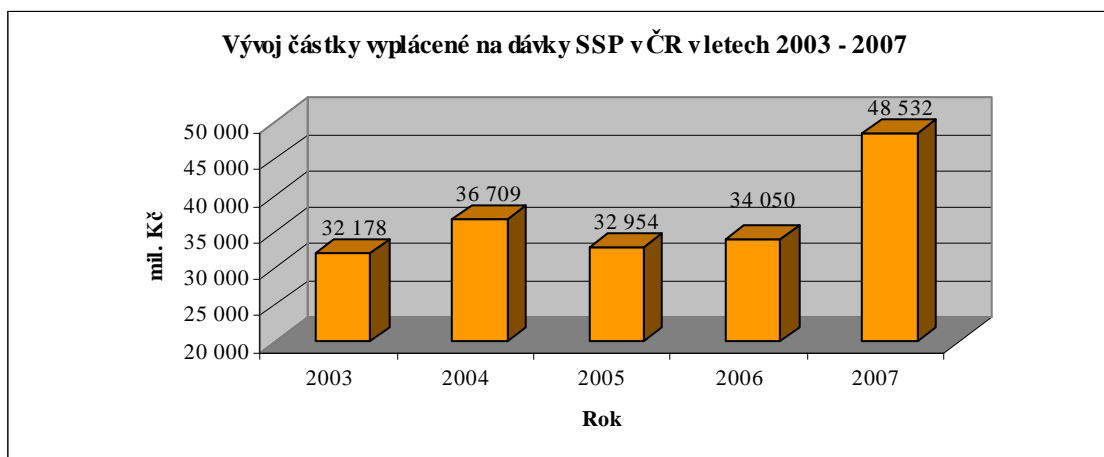
zvýšení některých příspěvků, mezi nejzásadnější patří především rodičovský příspěvek a porodné. Výše rodičovského příspěvku se zdvojnásobila, tedy i náklady na tuto dávku se zvýšily více než jednou tolik.

Porodné se od 1. 4. 2006 také téměř zdvojnásobilo a odrazilo se to v meziročním růstu nákladů na tuto dávku o více než 30 %. Prvotním cílem zvýšení této dávky by mělo být především zvýšení porodnosti. Je fakt, že za první pololetí roku 2006 se počet obyvatel České republiky zvýšil o 17,5 tisíc lidí. Z toho však drtivou většinu tvoří imigranti z jiných zemí (16,9 tisíc). Přirozeným přírůstkem se počet obyvatel zvýšil o 700 lidí, což je první zvýšení od roku 1993. Je to sice pozitivní zpráva, poměr kladného salda zahraniční migrace a přirozeného přírůstku obyvatel již tak pozitivně nevypadá.

3.3 Souhrnná analýza vyplácených dávek v ČR za léta 2003 - 2007

Výdaje na dávky SSP v letech 2003 – 2006 oscilují kolem 33 mld. Kč ročně, v roce 2007 však vzrostly až na 49 mld. Kč, jak znázorňuje graf 3.19. Představují asi desetinu veškerých výdajů systému sociální ochrany (v roce 2004 připadalo zbývajících 85 % na sociální pojištění a 5 % na sociální péči). Ze státního rozpočtu se na dávky SSP vyplatila v roce 2006 přibližně 4 % finančních prostředků.

Graf 3.19:

Zdroj: MPSV ČR, vlastní zpracování.

Výdaje na dávky státní sociální podpory zaznamenávají ve sledovaném období (kromě roku 2005) každoroční nominální růst a v roce 2007 dosáhly dosavadního maxima 49 mld. Kč. V roce 2005 se na dávky SSP vyplatilo 32,9 mld. Kč. Výdaje na jednotlivé dávky se však vyvíjejí nesouměrně. Zatímco náklady na některé dávky od počátku své

existence klesají (např. na zaopatřovací příspěvek⁴⁰), u dalších naopak stále každoročně rostou (např. na dávky péstounské péče, porodné), u ostatních se střídavě zvyšují a snižují, viz příloha č. 2.

Dlouhodobě připadá více než dvoutřetinový (70%) podíl výdajů na dávky závislé na příjmu rodiny, i když v roce 2004 došlo k jejich relativnímu poklesu na 63 % (a v roce 2007 dokonce na 33 %) ve prospěch růstu výdajů na příjmově netestované dávky. Nejvíce finančních prostředků se totiž vydává na přídavek na dítě, sociální příplatek a rodičovský příspěvek - v roce 2004 se na ně vyplátilo 84 % celkových výdajů (36 % na přídavek na dítě, 16 % na sociální příplatek a 32 % na rodičovský příspěvek). Rok 2004 se však poněkud odlišoval od let předchozích. V jeho průběhu totiž došlo ke změně v nároku a ve výpočtu výše rodičovského příspěvku, což vyústilo v až 30% nárůst výdajů na rodičovský příspěvek za celý rok 2004 (ze 7,9 mld. Kč v roce 2003 na 10,4 mld. Kč). To spolu s poklesem výdajů na přídavek na dítě a sociální příplatek zapříčinilo odchýlení od průměrného dlouhodobého výdajového trendu (40 % výdajů na přídavek na dítě, 20 % na sociální příplatek a 25 % na rodičovský příspěvek), i když v posledních letech se relativní výdaje na přídavek na dítě a sociální příplatek pozvolna snižovaly. Naproti tomu rodičovský příspěvek zaznamenal v roce 2005 další vysoký (cca 20%) nárůst výdajů až na 12,6 mld. Kč, čímž se stal „nejnákladnější“ dávkou státní sociální podpory a v roce 2007 tvořila tato dávka již téměř 60 % výdajů státní sociální podpory, jak bylo patrné v grafu 3.18.

Nejen výdaje na jednotlivé dávky SSP, ale i počet příjemců těchto dávek se rok od roku mění. Příčinou jsou jednak „vnitřní“ změny parametrů určující podmínky pro nárok na danou dávku a její výši (legislativní změny výpočtových koeficientů), a také „vnější“ faktory zahrnující jak populační vývoj tak vývoj ekonomický. K nejvýznamnějším ekonomickým faktorům patří vývoj cenové hladiny, podle které dochází k valorizaci životního minima a tím i samotných dávek, a vývoj příjmové situace domácností, průměrné mzdy apod. Tyto vnitřní a vnější podmínky přitom mohou působit samostatně nebo se mohou vzájemně posilovat.⁴¹

⁴⁰ Zaopatřovací příspěvek náležel do 31. 12. 2004.

⁴¹ ETTLEROVÁ, S. *Analýza: Vývoj a struktura dávek státní sociální podpory*. [online] [2006-06-26] [cit. 2007-11-23]. Dostupné na: http://www.demografie.info/?cz_detail_clanku=&artclID=354

Z přílohy č. 2 je zřejmé, že v letech 2003 až 2007 peněžní výdaje na většinu - zejména testovaných - dávek státní sociální podpory i počty příjemců těchto dávek klesaly. V pozadí stojí především ekonomické okolnosti, neboť nízký růst cenové hladiny nevedl k valorizaci životního minima (životní minimum se předtím naposledy upravovalo k 1. 10. 2001 a poté až k 1. 1. 2005, jak bylo patrné již v grafu 3.3), čímž se snižoval jak okruh příjemců dávek, tak i výše dávek samotných. V těchto letech totiž poměrně rychlým tempem rostla nominální i reálná průměrná hrubá měsíční mzda a příjmy domácností, což pro některé domácnosti znamenalo překročení hranice pro nárok na dávku. Oproti tomu výdaje na dávky nezávislé na příjmu rodiny/příjemce a počty příjemců těchto dávek (s výjimkou zaopatřovacího příspěvku) v tomto období zpravidla každoročně rostly.

Zmiňované tři nejnákladnější dávky - přídavek na dítě, sociální příplatek a rodičovský příspěvek (viz graf 3.18) - pobíral i nejvyšší počet příjemců. V souhrnu však lze konstatovat, že průměrný počet příjemců většiny dávek ve sledovaném období klesal. Přídavek na dítě pobíralo v roce 2006 téměř o 7 % dětí méně než v roce 2003. Vliv rostoucího počtu narozených dětí ve sledovaném období (viz graf 3.13) se projevoval i ve zvyšování se počtu příjemců rodičovského příspěvku. Vývoj porodnosti se odráží i v počtu příjemců porodného, kdy dochází i k nárůstu počtu příjemců porodného každoročně zhruba o 2 - 3 %.

Pokles počtu příjemců příjmově testovaných dávek v posledních pěti letech se týká i příjemců příspěvku na bydlení. Důvodem byl hlavně rychlejší růst příjmů domácností a naopak velmi malý růst cenové hladiny, který nevedl k valorizaci životního minima. Náklady na bydlení sice každoročně poměrně rychle rostou, poskytování příspěvku však skutečné náklady na bydlení nezohledňuje. Ty se posuzují až od ledna 2007.

Z porovnání podílu příjemců jednotlivých dávek SSP a výdajů na ně vynakládaných je zřejmé, že výše dávek je značně variabilní. Na začátku platnosti zákona o státní sociální podpoře patřily k dávkám s nejnižší průměrnou hodnotou příspěvek na dopravu, příspěvek na bydlení a přídavek na dítě (v částce cca 220, resp. 320 a 470 Kč).⁴² Průměrná měsíční výše těchto dávek se i v roce 2004 pohybovala řádově ve stokorunách, nicméně více než dvojnásobně vzrostla hodnota příspěvku na bydlení - na 813 Kč v roce

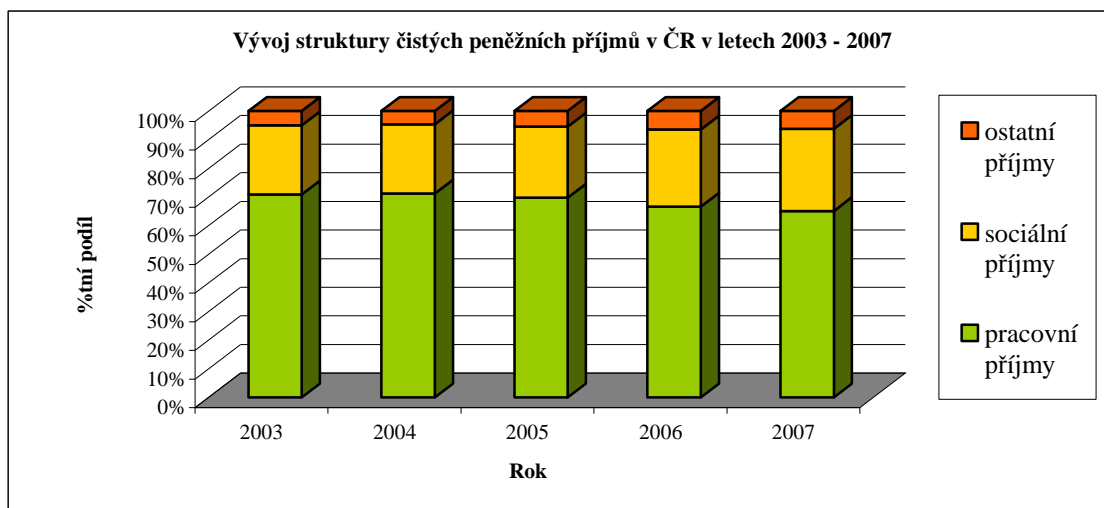
⁴² ETTLEROVÁ, S. *Analýza: Vývoj a struktura dávek státní sociální podpory*. [online] [2006-06-26] [cit. 2007-11-23]. Dostupné na: http://www.demografie.info/?cz_detail_clanku=&artclID=354

2006, příspěvek na dopravu a přídavek na dítě se zvýšily relativně mnohem méně - na 300, resp. 520 Kč. Poslední příjmově testovaná dávka - sociální příplatek – dosahoval v roce 2006 průměrné výše 1 232 Kč.

Na druhou stranu nejvyšších průměrných hodnot dlouhodobě dosahují dávky nezohledňující příjmy domácnosti a zejména ty jednorázově vyplácené - porodné a pohřebné. Mimo dávky pěstounské péče pohybující se v ještě vyšších tisícových částkách, třetí nejvyšší dávkou je rodičovský příspěvek. Jeho průměrná výše rostla velmi pozvolna. Čtyřicetiprocentní nárůst průměrné výše rodičovského příspěvku v roce 2004 však zvýšil jeho průměrnou vyplácenou hodnotu na 3 146 Kč v roce 2004 a 6 770 Kč v roce 2007. Příjemci rodičovského příspěvku netvoří ani desetinu příjemců všech dávek, ale díky své výši na něj stát vynaložil v roce 2007 téměř 60 % celkových výdajů na dávky SSP.

Celkové sociální příjmy domácnosti dlouhodobě tvoří kolem desetin všech příjmů domácnosti. Výjimkou jsou pouze domácnosti s dětmi s minimálními příjmy, u nichž sociální příjmy představují dvě pětiny celkových rodinných příjmů (a domácnosti důchodců, jejichž příjmy jsou až z 95 % tvořeny příjmy sociálními, zejména však důchody).

Graf 3.20:

Zdroj: ČSÚ ČR, vlastní zpracování.

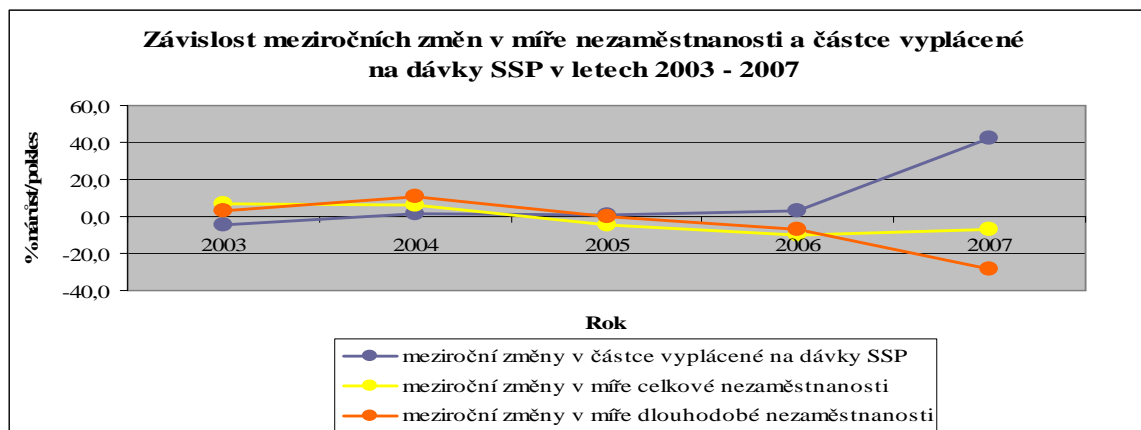
Průměrně v České republice tedy procentní podíl sociálních příjmů mírně roste, zatímco podíl pracovních příjmů zlehka klesá, jak znázorňuje graf 3.20. Podíl dávek SSP na sociálních příjmech domácnosti je v domácnostech s dětmi nadpoloviční, v nízkopříjmových rodinách přibližně dvoutřetinový.

Ne vždy však je zachována reálná hodnota dávek, protože růst cenové hladiny je rychlejší než růst nominální výše dávek. To bylo zřetelné hlavně v roce 2004, kdy chybějící valorizace životního minima způsobila, že reálná výše všech dávek⁴³ nebyla udržena. Reálné zhodnocení však u některých dávek⁴⁴ s výjimkou jednoho či dvou let zaostávalo i v předchozích letech.

Zachování reálné výše je žádoucí u všech dávek, zejména pak jedná-li se o dávku nejrozšířenější – příspěvek na dítě. Velmi pomalá valorizace jednotlivých částek životního minima na osobní potřeby dítěte, podle nichž se příspěvek vypočítává, totiž reálnou výši příspěvků neudrhuje. Přitom financovatelnost celého systému státní sociální podpory je dobrá - podíl výdajů na dávky SSP na hrubém domácím produktu se od roku 1996 postupně snížil z 1,7 % na 1,1 % v roce 2005. Od roku 2006 však dochází ke zvyšování podílů výdajů na dávky státní sociální podpory na hrubém domácím produktu a to především díky zvýšení částky rodičovského příspěvku a porodného.

Možnou závislost mezi mírou nezaměstnanosti a částkou vyplácenou na dávky státní sociální podpory řeší graf 3.21.

Graf 3.21:

Zdroj: ČSÚ ČR, vlastní zpracování.

Je tedy zřejmé, že závislost mezi mírou nezaměstnanosti a částkou vyplácenou na dávky SSP nelze jednoznačně potvrdit ani vyvrátit, protože v některých letech se jednalo o přímou úměru a v jiných o úměru nepřímou.

⁴³ Kromě rodičovského příspěvku.

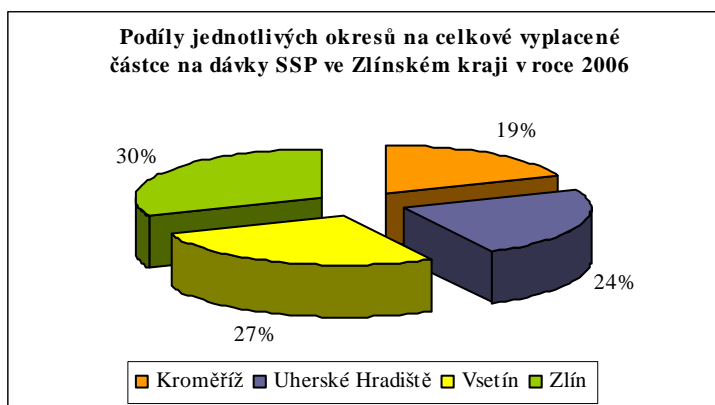
⁴⁴ Zejména u těch nejčastěji vyplácených dávek – příspěvku na dítě, sociálního příplatku a rodičovského příspěvku.

4 Analýza státní sociální podpory v okrese Vsetín

Sídlem okresu Vsetín je město Vsetín, které je obcí s rozšířenou působností a s pověřeným obecním úřadem. Rozloha okresu je 1142,87 km², počet obyvatel k 31. 12. 2006 byl 145 787 osoby, hustota zalidnění je 128 obyvatel na 1 km². V okrese Vsetín je 59 obcí, z toho 6 měst a 1 městys.

Okres Vsetín je okresem ve Zlínském kraji, který tvoří ještě okres Kroměříž, Uherské Hradiště a Zlín. Graf 4.1 znázorňuje podíl těchto okresů na celkové vyplacené částce na dávky státní sociální podpory ve Zlínském kraji v roce 2006, z něhož je patrné, že okres Vsetín byl druhým nejvyšším výdejcem, co se týče celkové vyplácené částky na dávky SSP, hned za okresem Zlín.

Graf 4.1:

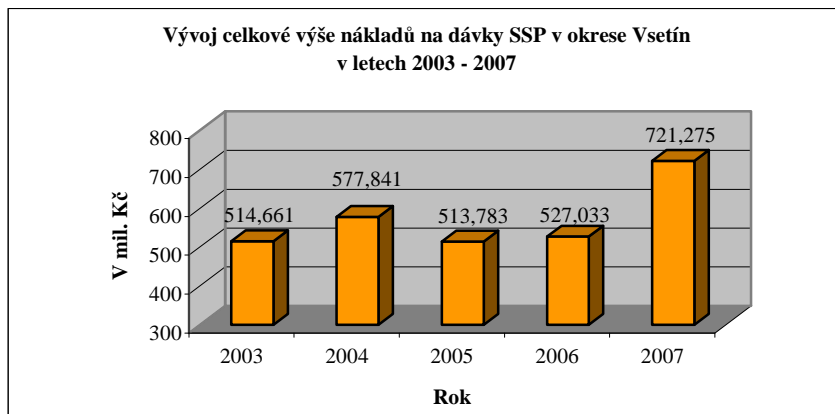

Zdroj: MPSV ČR, vlastní zpracování.

V roce 2006 činila průměrná vyplácená dávka v tomto kraji 1 014 Kč, taktéž průměrná dávka v okrese Vsetín se od této průměrné dávky v kraji téměř nelišila (byla pouze o 0,1 % vyšší). Avšak oproti celé České republice byla tato průměrná částka v daném roce v okrese Vsetín o 4 % vyšší.

Zásadní změnou z organizačního hlediska, která nastala v oblasti státní sociální podpory ve sledovaném období 2003 – 2007, bylo přenesení kompetence v oblasti státní sociální podpory od 1. 4. 2004 z obecních úřadů s rozšířenou působností na úřady práce. Od tohoto roku proto Úřad práce ve Vsetíně začal zaznamenávat také statistiky v této oblasti, dříve vedení statistik bylo dobrovolné.

Graf 4.2:

Zdroj: Úřad práce ve Vsetíně, vlastní zpracování.

Vývoj částek vyplácených na jednotlivé dávky státní sociální podpory v okrese Vsetín je zachycen v příloze č. 3. Vývoj celkových nákladů, které byly v letech 2003 – 2007 vypláceny na dávky státní sociální podpory v okrese Vsetín, zachycuje graf 4.2. Je zde patrný stejný trend jako i u vývoje v celé ČR, kdy mezi léty 2003 – 2006 se náklady pohybovaly okolo téměř stejné hodnoty – zde okolo 520 mil. Kč, jen v roce 2004 nastal nárůst o 12 % a to především díky jednorázové dávce – příspěvek na dítě, která byla vyplacena nezaopatřeným dětem (které měly zároveň nárok na přídavek na dítě) v celé ČR. Další příčinou nárůstu nákladů na dávky v roce 2004 způsobila také změna v nároku na rodičovský příspěvek, který od ledna toho roku začal být poskytován bez ohledu na výši příjmu oprávněného rodiče a výsledkem této změny bylo navýšení počtu přiznaných dávek a tedy i nákladů na tuto dávku. A v průběhu tohoto roku se výše rodičovského příspěvku ještě i zvedla (díky zvýšení koeficientu pro konstrukci dávky).

Nejzásadnější změnou v roce 2005 (a také změnou v roce 2006) bylo zvýšení životního minima (viz graf 3.3) a tedy přehodnocení výše a nároků všech opakovaně vyplácených dávek státní sociální podpory jako např. přídavku na dítě, sociálního příplatku a příspěvku na bydlení. Od května 2006 bylo v okrese Vsetín vyplaceno výrazně více finančních prostředků na dávkách porodné, což souviselo se zvýšením koeficientů pro výpočet dávek na základě novely zákona o státní sociální podpoře.

V roce 2007 došlo k nárůstu částky vyplácené na dávky SSP téměř o 37 %, podobně jako v celé ČR, kde byl nárůst ještě o 5 % vyšší. Největší podíl na tomto navýšení nákladů mělo zvýšení částky rodičovského příspěvku.

Tab. 4.1: Vývoj průměrného počtu vyplácených dávek v letech 2005 a 2006

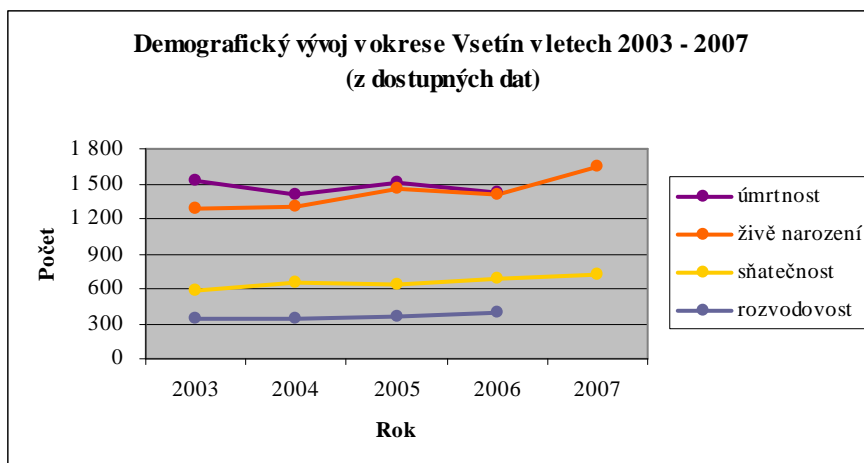
Dávka	Průměrný počet vyplácených dávek za měsíc v roce 2005	Průměrný počet vyplácených dávek za měsíc v roce 2006
Přídatek na dítě	30 030	29 535
Sociální příspěvek	5 249	4 762
Příspěvek na bydlení	4 411	3 926
Rodičovský příspěvek	4 139	4 368
Dávky pěstounské péče	230	280
Porodné	123	118
Pohřebné	126	118
Celkem	44 308	43 107

Zdroj: Úřad práce ve Vsetíně, vlastní zpracování.

V tab. 4.1 je znázorněna meziroční změna v průměrném počtu vyplácených dávek státní sociální podpory za jeden měsíc v okrese Vsetín. Mezi léty 2005 a 2006 došlo k nárůstu průměrného počtu vyplácených dávek pouze u rodičovského příspěvku (díky zvyšování porodnosti) a dávek pěstounské péče, u ostatních dávek tento průměrný počet vyplácených dávek klesal a došlo tedy i k celkovému měsíčnímu poklesu vyplácených dávek.

Důležitým ukazatelem pro vývoj dávek státní sociální podpory je také demografický vývoj v okrese Vsetín, který je zachycen v grafu 4.3.

Graf 4.3:

Zdroj: ČSÚ Zlín, vlastní zpracování.

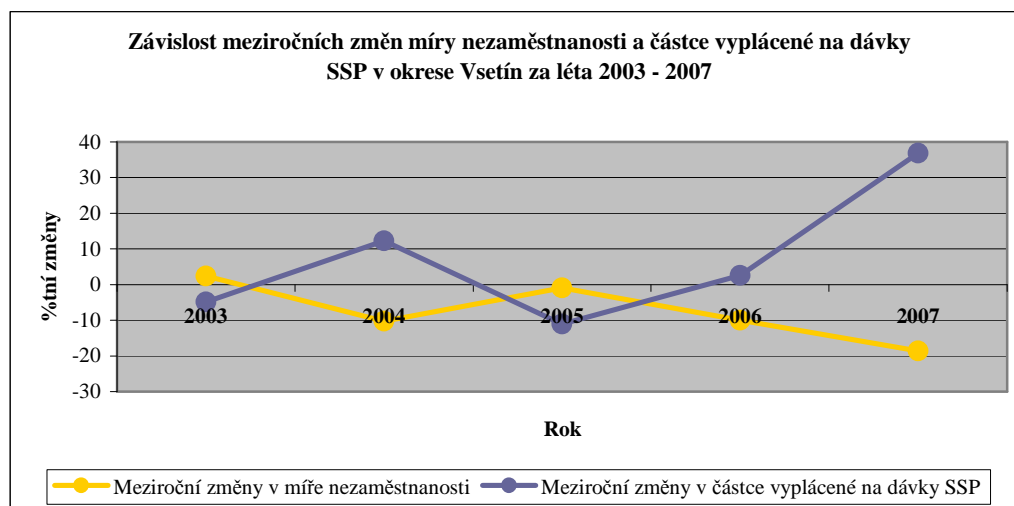
Z vývoje úmrtnosti v okrese Vsetín jasně vyplývá mírný pokles dávek vyplácených na pohřebné. Oproti tomu nárůst živě narozených dětí má za příčinu vyšší počet vyplácených dávek porodného a samozřejmě i rodičovského příspěvku. Také mírný

nárůst narozených vícerať a rozvedených rodin měl za následek zvyšování příjemců sociálního příplatku, ovšem šlo o nepatrný nárůst, které přebilo snižování počtu příjemců vlivem změn konstrukce dávky, zvyšováním rozvodovosti, změn výše životního minima a v neposlední řadě zvyšování peněžitých příjmů domácností. Celkové peněžitě příjmy domácností se v okrese Vsetín meziročně zvyšovaly zhruba o 3 %, ovšem podíl sociálních příjmů rostl mnohem rychleji, průměrně o 8 % ročně. Zlínský kraj, kterého je okres Vsetín součástí, se tak v roce 2004 stal krajem s největším podílem sociálních příjmů na celkových čistých příjmech domácností.

Změna podílů jednotlivých dávek na celkové vyplácené částce na dávky státní sociální podpory v okrese Vsetín, je znázorněna v příloze č. 5. Nejvýraznější změnou je již zmiňovaný zvýšený podíl rodičovského příspěvku, který se mezi léty 2003 – 2007 zvýšil o více než 30 %. Naproti tomu došlo k poměrně velkému snížení podílu přídatku na dítě (o 16 %) a sociálního příplatku (o 8 %). Příčiny těchto změn již byly zmiňovány výše.

Zda je závislá celková výše vyplácené částky na dávky státní sociální podpory v okrese Vsetín na míře nezaměstnanosti, je řešeno v následujícím grafu.

Graf 4.4:

Zdroj: ČSÚ ČR a Úřad práce ve Vsetíně, vlastní zpracování.

Stejně jako v České republice tak v okrese Vsetín se z grafu 4.4 jednoznačně nepotvrzuje závislost mezi mírou nezaměstnanosti a částkou, která je vyplácená na dávky státní sociální podpory. Protože i když ve většině letech se jedná o nepřímou úměru, kdy při snižování nezaměstnanosti se zvyšují náklady na dávky státní sociální podpory, přesto rok 2005 této tendenci odporuje. Zda se jedná o skutečnou závislost by ukázala spíše dlouhodobější studie.

Závěr

Diplomová práce je zaměřena na přímou finanční podporu rodinám s dětmi, konkrétně na systém státní sociální podpory v České republice. Cílem diplomové práce bylo provést analýzu vývoje státní sociální podpory v České republice za léta 2003 - 2007 a poté v okrese Vsetín analyzovat vývoj zabezpečení rodin s dětmi ze státní sociální podpory a vývojové trendy ve SSP v ČR a okrese Vsetín porovnat.

Na úvod byla stanovena hypotéza, že celkový objem finančních prostředků vyplácených na dávky SSP se permanentně zvyšuje. Další hypotézou bylo, že vývoj vyplácených finančních prostředků ze státní sociální podpory a podíly jednotlivých dávek na celkové vyplácené částce na státní sociální podporu mají v okrese Vsetín podobný trend jako v celé České republice. K ověření hypotéz byly použity metody analýzy, syntézy a srovnání.

První hypotéza, že celkový objem finančních prostředků vyplácených na dávky státní sociální podpory v České republice se neustále ve sledovaných letech zvyšuje, se zcela nepotvrdila. Protože se sice téměř ve všech letech vyplácené finanční prostředky na dávky SSP zvyšovaly, avšak v roce 2005 došlo k 11% poklesu těchto prostředků (jak v ČR tak v okrese Vsetín). V České republice v letech 2003 – 2006 oscilovaly náklady na dávky SSP okolo 33 mld. Kč, avšak v roce vzrostly až na 49 mld. Kč (v České republice to znamenalo nárůst o 42 % oproti předchozímu roku, v okrese Vsetín byl tento meziroční nárůst o 5 % nižší).

V diplomové práci byly srovnávány především finanční prostředky plynoucí v uvedených letech na jednotlivé dávky v České republice a okrese Vsetín. Zde se hypotéza potvrdila, protože jak v České republice tak v okrese Vsetín docházelo v jednotlivých letech téměř ke stejným procentním pohybům nákladů na jednotlivé dávky, tzn. že okres Vsetín nezaznamenal žádný výrazný výkyv ve vyplácených nákladech na jednotlivé dávky státní sociální podpory. Výdaje na jednotlivé dávky se vyvíjely jak v ČR tak v okrese Vsetín nesouměrně, zatímco náklady na některé dávky od počátku své existence klesají, u dalších dávek náklady rostou a u ostatních se střídavě zvyšují a snižují.

Porovnávány byly i podíly jednotlivých dávek na celkové vyplácené částce na státní sociální podporu v ČR a okrese Vsetín a ani zde jsem nezaznamenala žádné zásadní

rozdíly ve vývoji těchto podílů. Menší rozdíl byl pouze v podílu přídatku na dítě (který činil v okrese Vsetín o 3 % více než v celé České republice) a v rodičovského příspěvku (který na druhou stranu byl o 3 % vyšší v celé ČR oproti okresu Vsetín). Přesto lze konstatovat, že i zde se hypotéza potvrdila, protože se nejednalo o výrazné rozdíly.

Více než dvoutřetinový podíl výdajů dlouhodobě připadá na dávky závislé na příjmu rodiny, nejvíce finančních prostředků se totiž vydává na rodičovský příspěvek, přídatku na dítě a sociální příplatek. V roce 2005 došlo k zásadnímu zvýšení rodičovského příspěvku, a proto v tomto roce došlo k zásadnímu nárůstu podílu této dávky na celkových výdajích a rodičovský příspěvek se tak stal nejnákladnější dávkou státní sociální podpory.

V diplomové práci byly výdaje na jednotlivé dávky státní sociální podpory analyzovány také v souvislosti jak s legislativními změnami, tak ekonomickými (valorizace životního minima, vývoj příjmové situace domácností, podíl sociálních příjmů domácností na celkových čistých příjmech apod.) a také s ohledem na demografický vývoj obyvatelstva. Zatímco vývoj počtu narozených dětí má zásadní vliv na počet vyplácených dávek porodného (každoročně tak docházelo k nárůstu počtu příjemců porodného zhruba o 2 – 3 %) a rodičovského příspěvku, tak vývoj úmrtnosti v České republice měl nekompromisní vliv na počet vyplácených dávek pohřebného. Sociální příplatek zase ovlivňuje i vývoj narozených vícerať a rozvodovost, které také byly v analýze zahrnuty. V diplomové práci byla nastíněna i možnost ovlivnění vyplácené částky na dávky SSP nezaměstnaností, ovšem tato závislost nebyla jednoznačně potvrzena.

Zajímavým aspektem pro srovnání byl také vývoj průměrné vyplácené dávky v ČR a okrese Vsetín, kdy průměrná dávka v okrese Vsetín převyšovala ve sledovaných letech průměrnou dávku v ČR a to zhruba o 4 %. Nejvyšších průměrných hodnot ve výši vyplácených dávek dlouhodobě dosahují dávky, které nezohledňují příjmy domácnosti a zejména ty jednorázově vyplácené jako porodné a pohřebné (mimo dávky pěstounské péče, jejichž průměrná výše se pohybuje ještě ve vyšších částkách). Vysoký nárůst průměrné výše rodičovského příspěvku zapříčinil to, že v roce 2007 bylo na tuto dávky vyplaceno téměř 60 % celkových výdajů na dávky státní sociální podpory, přičemž příjemci rodičovského příspěvku netvoří ani desetinu příjemců všech dávek.

Také demografický vývoj měl ve sledovaných letech v okrese Vsetín stejný trend jako v celé České republice, protože docházelo k mírnému zvyšování porodnosti na jedné

straně a snižování úmrtnosti na straně druhé. Proto lze z tohoto vyvodit, že okres Vsetín dosahuje ve výše uvedených parametrech téměř průměrných hodnot jako celá ČR.

V analýze byly zachyceny i podíly jednotlivých krajů na celkových výdajích na dávky státní sociální podpory. Největší podíl na dávkách SSP měl ve sledovaném období Moravskoslezský kraj, vysoce zastoupen byl i Jihomoravský a Středočeský kraj. Zato nejvyšší průměrná dávka byla v analyzovaném období vyplácena v Hlavním městě Praha (a to až o 20 % vyšší než celková průměrná vyplácená dávka v České republice) a nejnižší průměrná dávka v kraji Vysočina (asi o 6 % nižší než průměrná dávka v ČR). Největší počet dávek bylo dlouhodobě vypláceno v Moravskoslezském kraji, pak také v kraji Jihomoravském, Středočeském a Ústeckém.

V diplomové práci byla tedy provedena jak analýza vývoje státní sociální podpory za léta 2003 – 2007 v České republice tak i v okrese Vsetín a vývojové trendy ve státní sociální podpoře byly porovnány, cíl diplomové práce byl tedy splněn.

V současné době dochází v České republice k reformě veřejných financí a tedy i sociálního systému a na druhou stranu ke snaze o zavedení účinné rodinné politiky. Fungující nezneužívaný sociální systém s účinnou rodinnou politikou dosti souvisí. Zkušenosti z evropských zemí ukazují, že rodinná politika státu je účinná, když respektuje a rozvíjí především sociokulturní specifika dané společnosti a zároveň reaguje na proměny rodiny a na měnící se potřeby a zájmy jejích členů. Zavádění opatření po vzoru jiných zemí by těmito specifickým, proměnám, potřebám a zájmům měla odpovídat, aby skutečně přinesla zamýšlené efekty a přispěla ke zlepšení celkové prorodinné atmosféry ve společnosti, která je globálním cílem rodinné politiky.⁴⁵

Účinná rodinná politika by mohla mít pozitivní vliv na vyplácení dávek státní sociální podpory a to tak, že díky vytváření podmínek k realizaci lepší slučitelnosti profesních a rodinných rolí by rodiny byly mnohem méně závislé na dávkách státní sociální podpory. Za závažný problém komplikující slučitelnost rodičovské a profesní role je nutno považovat poměrně nízkou míru využívání práce na částečný úvazek, pružné pracovní doby a také práce z domova. Zatímco ve většině vyspělých zemích existuje prakticky využitelná možnost postupného přechodu matek malých dětí z rodičovské

⁴⁵ MPSV. *Národní koncepce rodinné politiky*. 2005. [cit. 2008-03-26] Dostupné na: http://www.mpsv.cz/files/clanky/2125/koncepce_rodina.pdf

dovolené do zaměstnání prostřednictvím zkrácených (případně postupně se zvyšujících úvazků), v České republice tato možnost sice již existuje, přesto není zatím příliš využívána. Došlo by díky tomu ke snížení finančních prostředků vyplácených na dávky státní sociální podpory, protože rodiče by měli vlastní pracovní příjmy a snížil by se tak podíl sociálních příjmů.

Měl by tedy být kladen důraz na rozšíření nabídky služeb pro rodinu, které úzce souvisí s již výše zmíněnou slučitelností rodičovské a profesní role. Díky těmto službám by rodiče s malými dětmi měli možnost věnovat se např. na částečný úvazek také práci a nebyť zcela závislí na dávkách státní sociální podpory. Rozšířit by se měly zejména individuální služby péče o děti a jejich rozvoj na komerční bázi. Zároveň je třeba podporovat vznik alternativních typů těchto služeb při zajištění vysoké kvality jejich poskytování. Vytvoří se tak vhodné podmínky jak pro rodiče, kteří chtějí zůstat doma s dětmi na rodičovské dovolené, tak i pro ty, kteří chtějí skloubit pracovní dráhu s výchovou malých dětí. Jedná se o širší používání částečných, podle potřeby přizpůsobených pracovních úvazků, o nalezení širšího spektra služeb péče o děti do šesti let. Vzniknout by měl také systém péče o děti takzvanou nerodičovskou osobou. Zaměstnavatele je třeba motivovat k placení finančních příspěvků na zřizování dětských koutků, firemních jeslí a školek, nebo k tomu, aby přispívali zaměstnancům na zajištění opatrování dětí.

Sociální systém by měl být nastaven tak, aby se vyplácel aktivní přístup, nikoliv pobírání sociálních dávek. Nový systém předpokládá, že kdo nepracuje, ten si hledá zaměstnání, chodí do kurzu, rekvalifikuje se nebo dělá veřejně prospěšné práce. V opačném případě, pokud se nezaměstnaný bude těmto aktivitám opakovaně a soustavně vyhýbat, tzn. že nebude spolupracovat, a nebude se snažit řešit svou situaci vlastními silami, přijde o finanční výplatu sociálních dávek, včetně dávek státní sociální podpory.

Cílem by měla být tedy podpora motivace k přijetí zaměstnání a také nastolení změn daňového systému a dalších ekonomických nástrojů, které by měly být konstruovány tak, aby snaha občana zvýšit si příjem vlastní prací byla zvýhodněna. Proto by bylo třeba např. hlouběji propracovat daňové zvýhodnění pro zaměstnané rodiče s nezaopatřenými dětmi, u kterého by se přihlíželo i na životní náklady spojené s výchovou a výživou dítěte. Bylo by možno takto částečně nahradit například přídavek na dítě či by zde byla výhodnější možnost využít např. rychlejší čerpání rodičovského příspěvku.

Další cestou k zamezení zvyšování mandatorních výdajů státního rozpočtu na dávky státní sociální podpory a tedy i ke zvýšení motivace k zaměstnání občanů by bylo zvýšení vah základních ochranných funkcí životního a existenčního minima ve vztahu k těm, kteří pomoc opravdu potřebují. Měl by se vytvořit adresnější systém vyplácení sociálních dávek a přenést podporu rodin s dětmi především do vytvoření moderní flexibilní rodinné politiky.

Možností, která umožňuje efektivnější kontrolu nad vývojem sociálních mandatorních výdajů a která v současnosti byla právě zavedena, je možnost odstranění automatického valorizačního mechanismu. Proto již v tomto roce dochází ke stanovení dávek spíše v absolutních nominálních částkách bez přímé vazby na životní minimum a pro změnu nominální absolutní výše těchto dávek pak bude nutná změna zákona. Vláda tak bude mít možnost se rozhodnout na základě posouzení všech aktuálních ekonomických a sociálních souvislostí, zda bude valorizovat životní a existenční minimum či nikoliv.

Seznam použité literatury

a) knihy

1. BĚLINA, M. A KOL. *Československé právo sociálního zabezpečení*. 1. vyd. Praha: SPN, 1989. 200 s.
2. BRDEK, M. A KOL. *Trendy v evropské sociální politice*. Praha: ASPI, 2002. 252 s. ISBN 80-86395-25-1.
3. BŘESKÁ, N. A SPOL. *Státní sociální podpora*. 11. vyd. Olomouc: Anag, 2007. 207 s. ISBN 978-80-7263-402-6.
4. DURDISOVÁ, J. A KOL. *Sociální politika v ekonomické praxi (Vybrané problémy)*. 1. vyd. Praha: VŠE, Oeconomica, 2005. 246 s. ISBN 80-245-0850-8.
5. KREBS, V. A KOL. *Sociální politika*. 4. vyd. Praha: ASPI Publishing, 2007. 504 s. ISBN 80-7357- 276-1.
6. MATOUŠEK, O. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. 2.vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1997. 144 s. ISBN 80-85850-24-9.
7. MUNKOVÁ, G. A KOL. *Sociální politika v evropských zemích*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2004. 191 s. ISBN 80-246-0780-8.
8. ÚŘAD PRÁCE VE VSETÍNĚ, *Zprávy o situaci trhu práce v okrese Vsetín za rok 2003 - 2007*. Vsetín.

b) zákony

9. *Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů.*
10. *Zákon č. 117/1995 Sb., o státní soc. podpoře, ve znění pozdějších předpisů.*
11. *Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.*

c) elektronické publikace

12. BLAŽKOVÁ, M. *Soukromé mateřské, základní, střední, vyšší odborné a speciální školy – současný stav*. [online] [2004-08-04] [cit. 2007-11-21]. Dostupné na: <http://www.zkola.cz/zkedu/predskolou/typystrukturaskol/soukromeacirkevniskoly/>
13. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Statistické ročenky České republiky*. [online] [cit. 2007-11-23]. Dostupné na: http://notes.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/statisticke_rocenky_ceske_republiky
14. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD – ZLÍN. *Statistické ročenky Zlínského kraje*. [online] [cit. 2007-11-23]. Dostupné na: <http://notes.czso.cz/xz/edicniplan.nsf/p/13-7201-07>
15. ETTLEROVÁ, S. *Analýza: Vývoj a struktura dávek státní sociální podpory*. [online] [2006-06-26] [cit. 2007-11-23]. Dostupné na: http://www.demografie.info/?cz_detail_clanku=&artclID=354
16. MPSV. *Národní koncepce rodinné politiky*. [online]. 2005. [cit. 2008-03-26] Dostupné na: http://www.mpsv.cz/files/clanky/2125/koncepce_rodina.pdf
17. MPSV. *Rodina*. [online] [cit. 2007-11-20]. Dostupné na: <http://www.mpsv.cz/cs/4>
18. MPSV. *Státní sociální podpora*. [online] [cit. 2007-11-20]. Dostupné na: <http://www.mpsv.cz/cs/2>
19. POTŮČEK M. *Účinná rodinná politika v měnícím se světě*. [online] [cit. 2007-11-20]. Dostupné na: http://www.martinpomcek.cz/download/ucinna_rodinna_politika.pdf
20. VALENTOVÁ, M. *Rovnováha mezi rodinným životem a pracovní kariérou v kontextu ženské zaměstnanosti*. - mezinárodní srovnávací studie. Praha VÚPSV: Výzkumné centrum Brno. 2004. [cit. 2007-11-21] Dostupné na: http://www.vupsv.cz/Valentova-RoMiovaha_zeny.pdf
21. *Sociální příplatek – právní úprava a její změny*. [online] [cit. 2007-11-21]. Dostupné na: http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=154&typ=r&levelid=SZ_474.
HTM

Seznam zkratk a symbolů

%	Procento
§	Paragraf
Aj.	A jiné
Apod.	A podobně
Cit.	Citace
Č.	Číslo
Celk.	Celková
ČR	Česká republika
ČSSZ	Česká správa sociálního zabezpečení
ISBN	International Standard Book Number
Kč	Korun českých
Km ²	Kilometr čtvereční
Kol.	Kolektiv
Mil.	Milion
Mld.	Miliarda
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
Např.	Například
R.	Rok
Sb.	Sbírka
Soc.	Sociální
Spol.	Společenství autorů
SSP	Státní sociální podpora
Tab.	Tabulka
Tis.	Tisíc
Tj.	To je
Tzv.	Tak zvané
ŽM	Životní minimum

Seznam tabulek a grafů

Seznam tabulek

Tab. 2.1: Výše přídatku na dítě v roce 2007	18
Tab. 2.2: Výše sociální příplatku	19
Tab. 2.3: Výše příspěvku při převzetí dítěte	23
Tab. 3.1: Vývoj přídatku na dítě v ČR	25
Tab. 3.2: Vývoj sociálního příplatku v ČR	27
Tab. 3.3: Vývoj příspěvku na bydlení v ČR	31
Tab. 3.4: Vývoj rodičovského příspěvku v ČR	33
Tab. 3.5: Vývoj porodného v ČR	36
Tab. 3.6: Vývoj pohřebného v ČR	37
Tab. 3.7: Vývoj dávek pěstounské péče v ČR	38
Tab. 3.8: Změna maximálního příjmu pro nárok na přídatky na děti	41
Tab. 4.1: Vývoj průměrného počtu vyplácených dávek v letech 2005 a 2006	49

Seznam grafů

Graf 3.1: Podíl jednotlivých krajů na celk. nákl. na dávky SSP v roce 2003	24
Graf 3.2: Vývoj vyplácené částky na přídatku na dítě	25
Graf 3.3: Vývoj životního minima v ČR	26
Graf 3.4: Závislost vyplácené částky na přídatku na dítě a nezaměstnanosti	26
Graf 3.5: Vývoj částky vyplácené na sociální příplatek	28
Graf 3.6: Nominální čisté peněžité příjmy domácností s dětmi	28
Graf 3.7: Vývoj narozených vícerať v ČR	29
Graf 3.8: Rozvody podle počtu nezletilých dětí z manželství	30
Graf 3.9: Vývoj částky vyplácené na příspěvek na bydlení	31
Graf 3.10: Vývoj příjmů a vydání domácností v ČR	32
Graf 3.11: Vývoj podílu spotřebního vydání domácností na bydlení	33
Graf 3.12: Vývoj částky vyplácené na rodičovský příspěvek	34
Graf 3.13: Vývoj počtu narozených dětí v ČR	34
Graf 3.14: Vývoj průměrné výše porodného	36

Graf 3.15: Vývoj počtu vyplácených dávek porodného a počtu narozených dětí.....	37
Graf 3.16: Vývoj počtu vyplácených dávek pohřebného a počtu úmrtí.....	38
Graf 3.17: Vývoj nákladů na dávky pěstounské péče	39
Graf 3.18: Podíl jednotlivých dávek na celk. vyplácené výši SSP v roce 2007.....	40
Graf 3.19: Vývoj částky vyplácené na dávky SSP v ČR.....	42
Graf 3.20: Vývoj struktury čistých peněžitých příjmů v ČR.....	45
Graf 3.21: Závislost nezaměstnanosti a částky vyplácené na dávky SSP	46
Graf 4.1: Podíl jednotlivých okresů na celk. vyplácené částce na SSP ve Zlínském kraji..	47
Graf 4.2: Vývoj celk. výše nákladů na dávky SSP v okrese Vsetín.....	48
Graf 4.3: Demografický vývoj v okrese Vsetín.....	49
Graf 4.4: Závislost nezaměstnanosti a částky vyplácené na SSP v okrese Vsetín	50

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo,
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně ke své vnitřní potřebě diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3),
- souhlasím s tím, že jeden výtisk diplomové práce bude uložen v Ústřední knihovně VŠB-TUO k prezenčnímu nahlédnutí a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že údaje o diplomové práci, obsažené v Záznamu o závěrečné práci, umístěném v příloze mé diplomové práce, budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO,
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona,
- bylo sjednáno, že užít své dílo – diplomovou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 25. dubna 2008

jméno a příjmení studenta

Adresa trvalého pobytu studenta:

Schlattauerova 539, 757 01 Valašské Meziříčí

Seznam příloh

Příloha č. 1: Počet dětí a pěstounských rodin v systému pěstounské péče

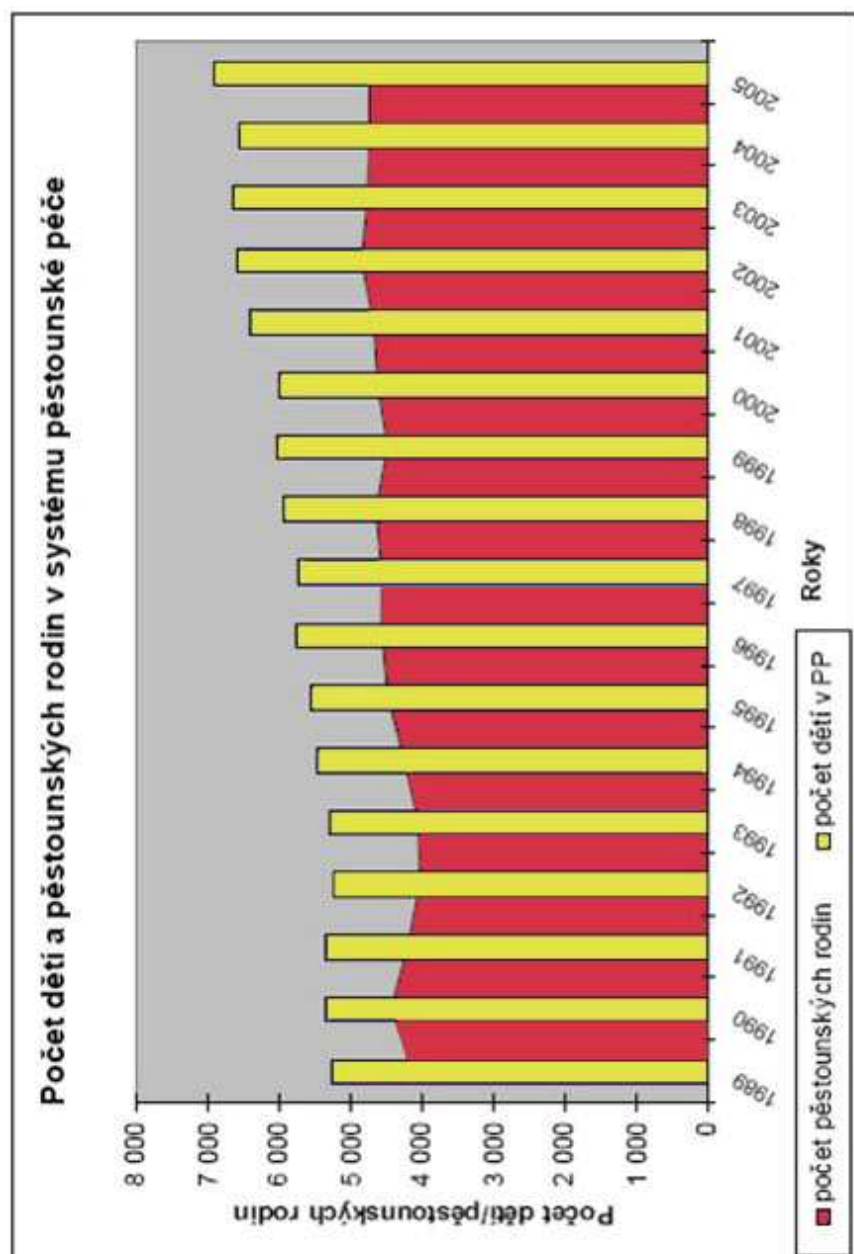
Příloha č. 2: Vývoj nákladů na jednotlivé dávky SSP v ČR v letech 2003 – 2007

Příloha č. 3: Vývoj čerpání finančních prostředků na jednotlivé dávky SSP v okrese Vsetín v letech 2003 – 2007

Příloha č. 4: Podíl jednotlivých dávek na celkové vyplacené výši SSP v ČR v roce 2003 a 2007

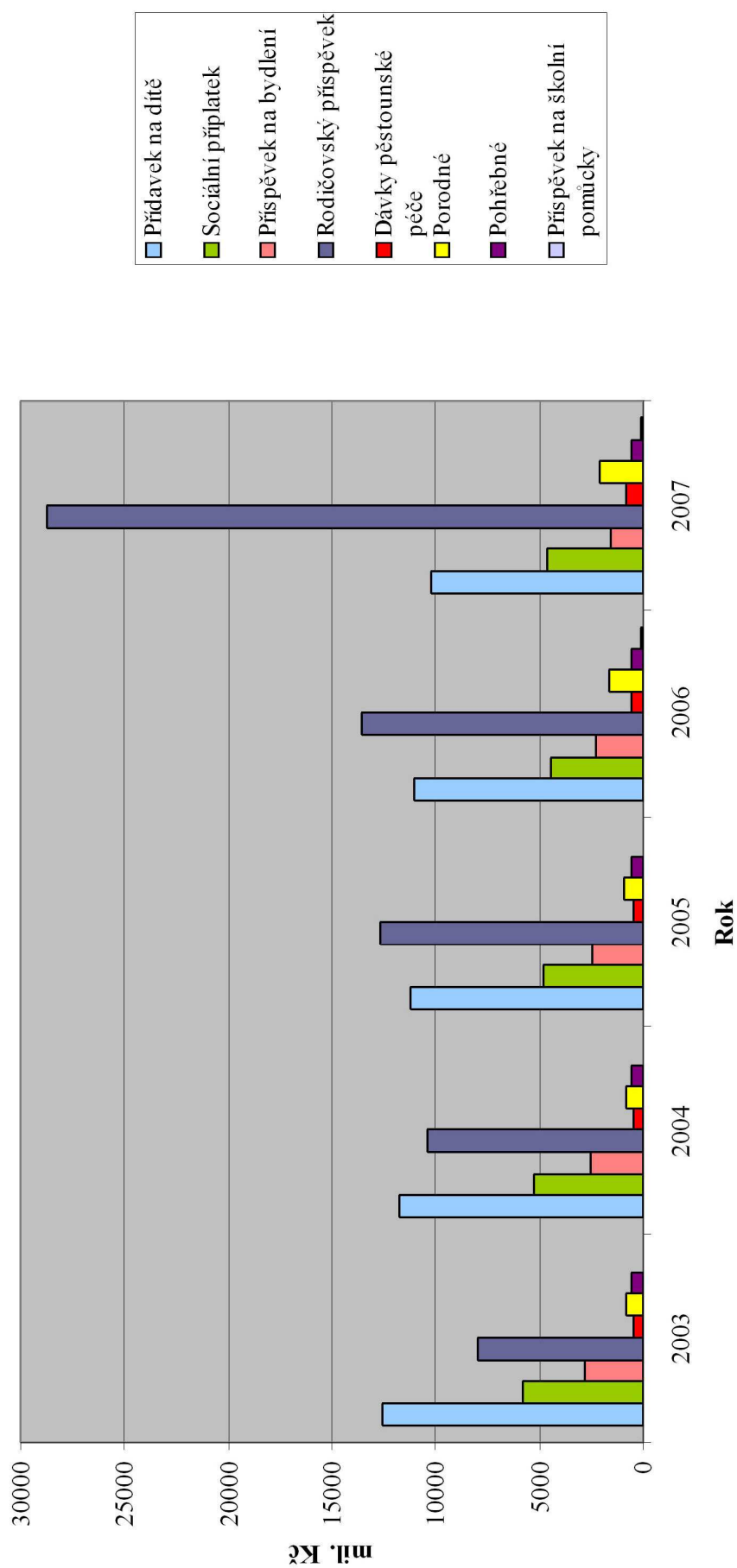
Příloha č. 5: Podíl jednotlivých dávek na celkové vyplacené výši SSP v okrese Vsetín v roce 2003 a 2007

Příloha č. 1

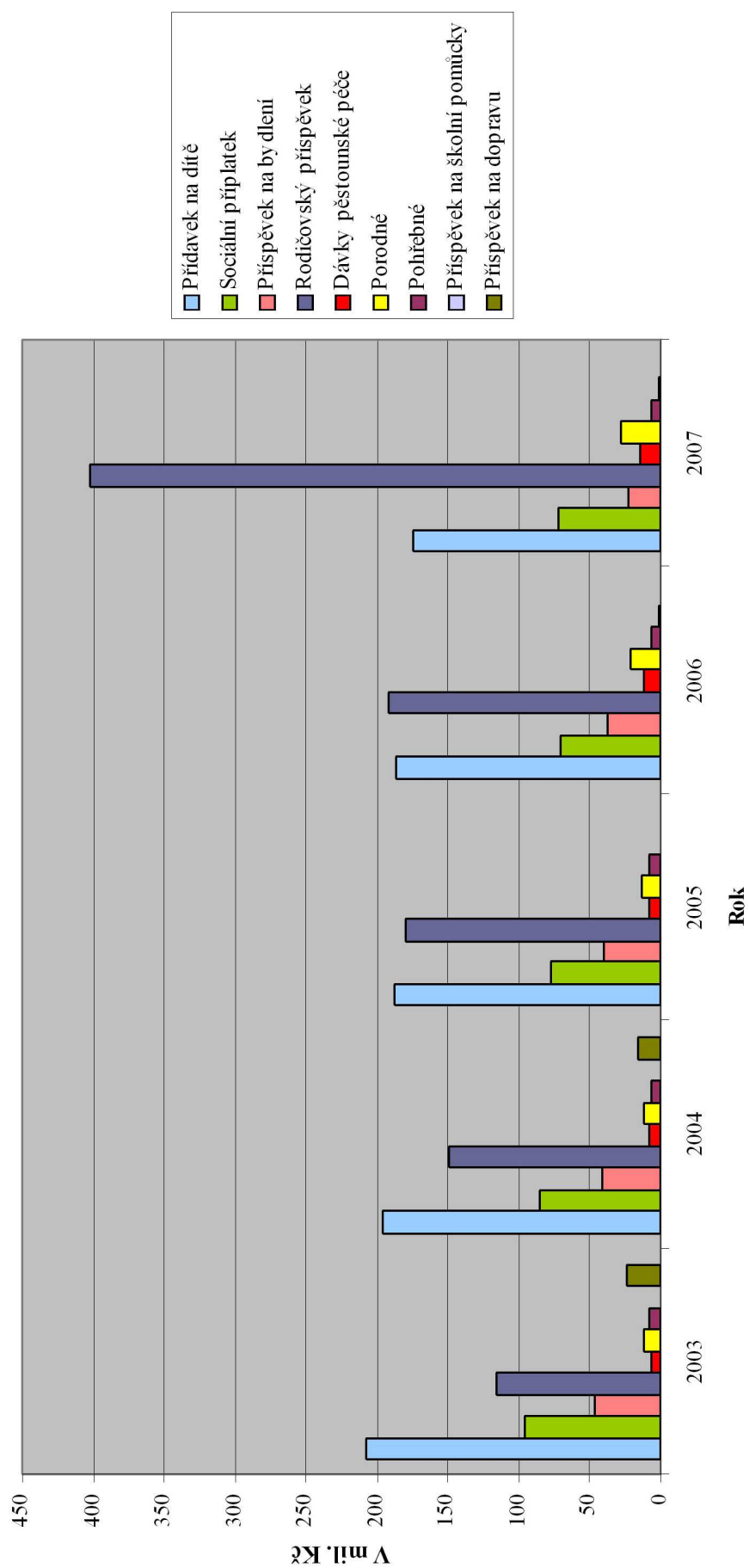
Zdroj : Liga lidských práv, vlastní zpracování.

Vývoj nákladů na jednotlivé dávky SSP v ČR v letech 2003 - 2007

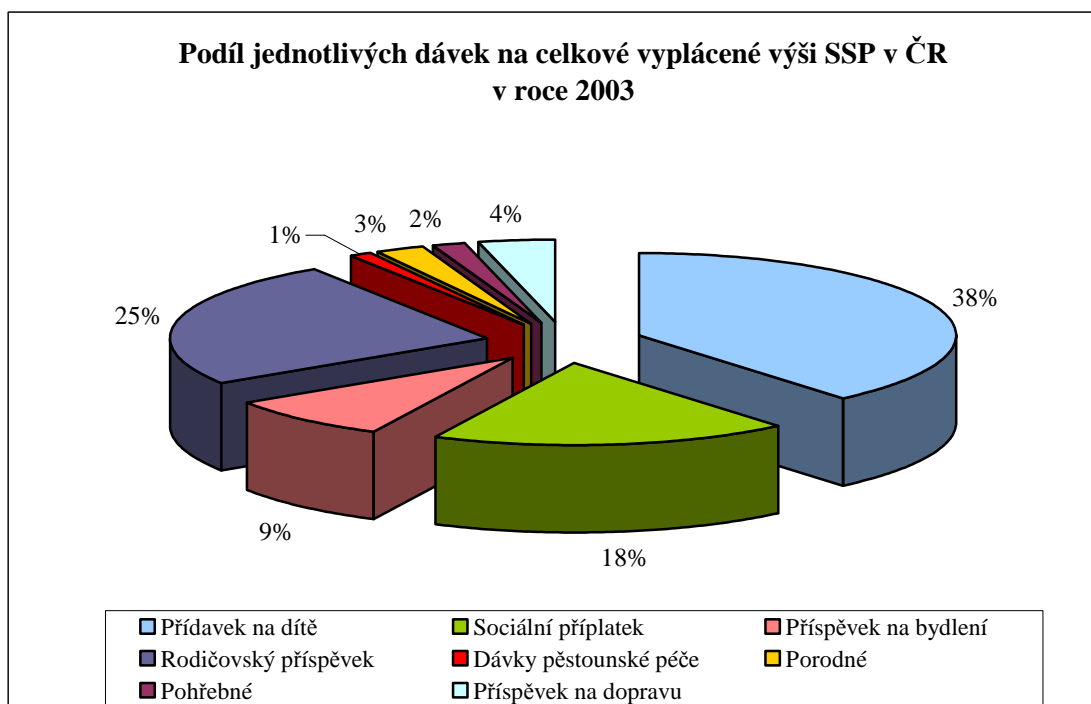
Zdroj: ČSÚ ČR, vlastní zpracování.

Vývoj čerpání finančních prostředků na jednotlivé dávky SSP v okrese Vsetín v letech 2003 - 2007

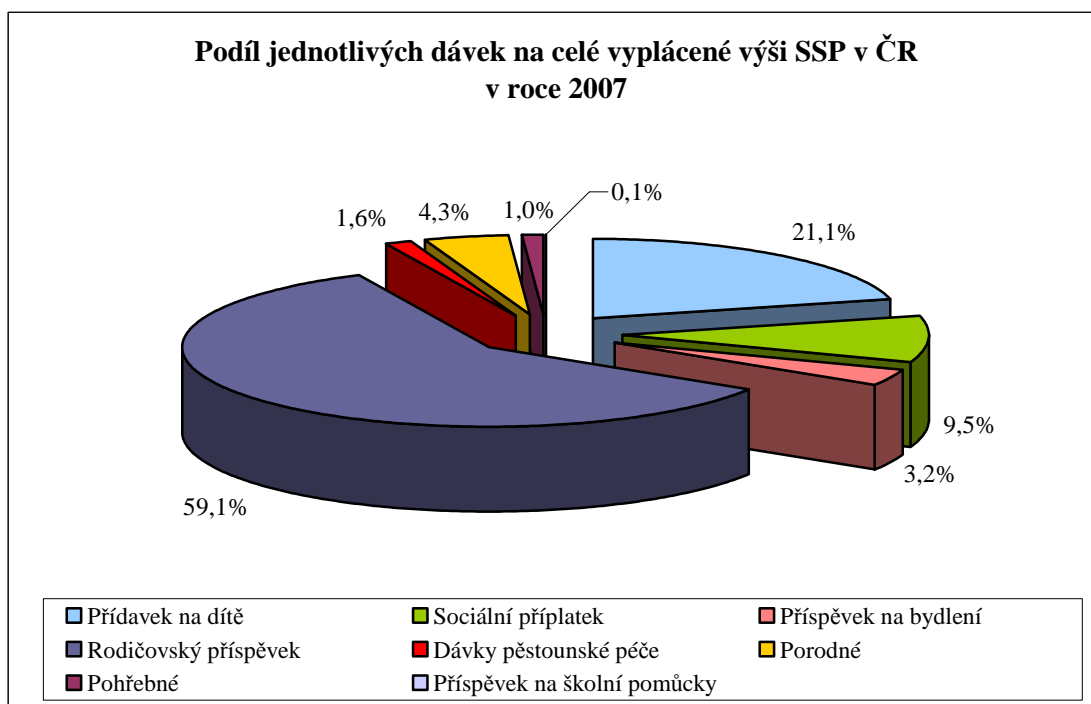

Zdroj: ČSÚ ČR, vlastní zpracování.

Příloha č. 4

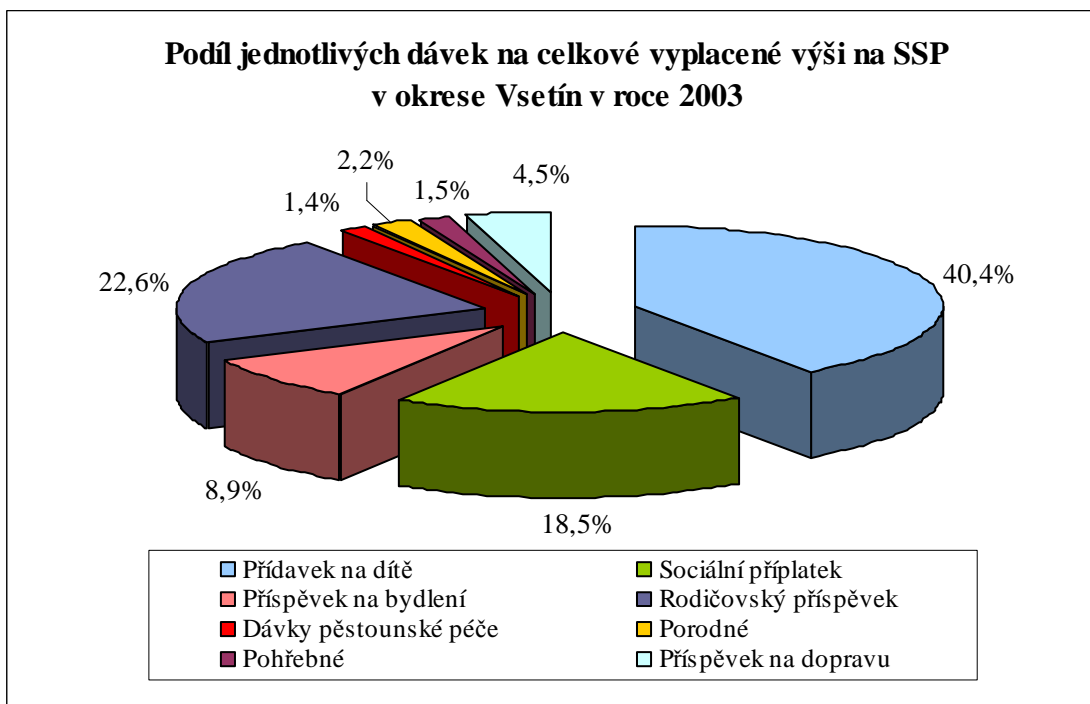

Zdroj: MPSV ČR, vlastní zpracování.

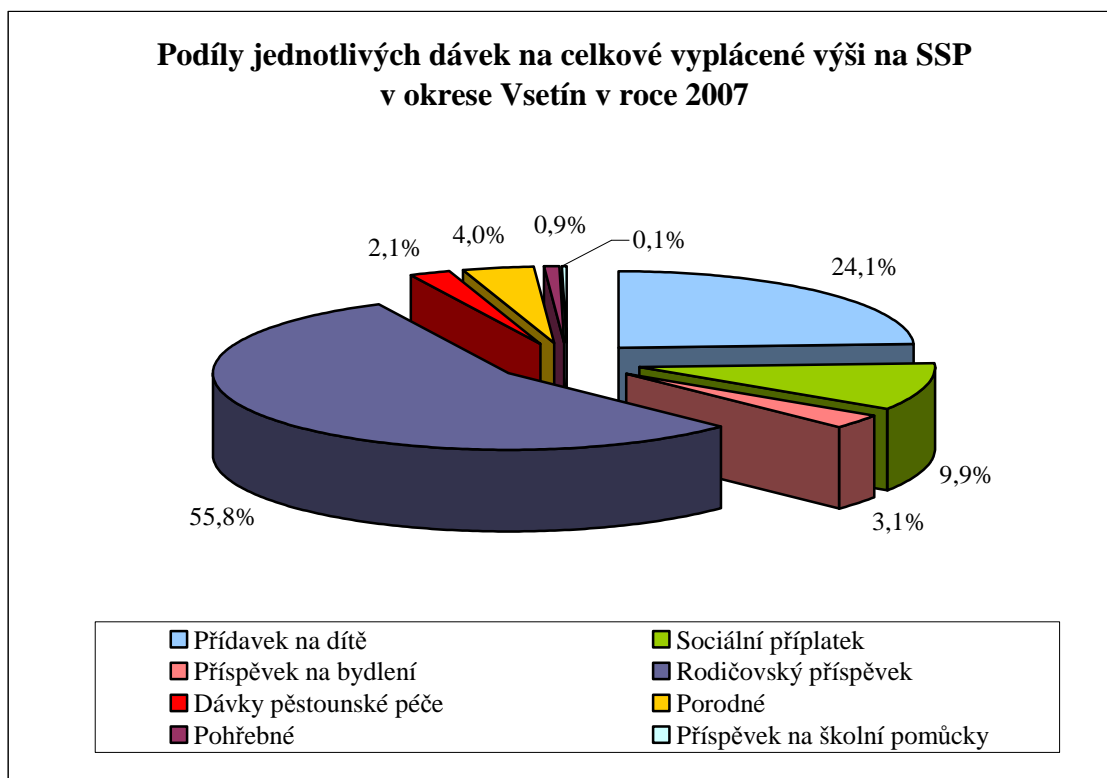

Zdroj: MPSV ČR, vlastní zpracování.

Příloha č. 5

Zdroj: MPSV ČR, vlastní zpracování.

Zdroj: MPSV ČR, vlastní zpracování.